

UUSI TULKKI TAHTOO TÖIHIN

Selvitys vuosina 2011–2013 valmistuneiden viittomakielentulkkien työllistymisestä

Saara Saarikko & Heta Suonpää
Opinnäytetyö, kevät 2014
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Viittomakielen ja tulkkauksen koulutus
Viittomakielentulkki (AMK)

TIIVISTELMÄ

Saarikko, Saara & Suonpää, Heta. Uusi tulkki tahtoo töihin – Selvitys vuosina 2011–2013 valmistuneiden viittomakielentulkkiensa työllistymisestä. Kevät 2014, 55 s., 1 liite. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Viittomakielen ja tulkkauksen koulutus, viittomakielentulkki (AMK).

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, työllistyvätkö vastavalmistuneet viittomakielentulkit tulkkausosalalle, millaisia työsuhteita he solmivat, riittääkö heille töitä ja ovatko he joutuneet tekemään muutoksia elämässään tulkkausalan töitä saadakseen. Työ toteutettiin yhteistyössä Suomen Viittomakielen Tulkit ry:n kanssa.

Tutkimusaineisto kerättiin sähköisellä Webropol-kyselyllä. Kysely lähetettiin 146 vastaanottajalle, jotka olivat valmistuneet viittomakielentulkeiksi Diakonia-ammattikorkeakoulusta tai Humanistisesta ammattikorkeakoulusta vuosina 2011–2013. Kyselyyn vastasi 106 vastavalmistunutta viittomakielentulkkiä.

Tulosten mukaan viittomakielentulkeille on riittävästi töitä, sillä 91 % vastavalmistuneista oli työllistynyt tulkkausosalalle. Vastauksista tuli esiin myös tyytyväisyys työtuntien määrään. Yleisimmät tulkkaustöiden vuoksi tehdyt muutokset olivat ajoneuvon hankkiminen, paikkakunnalta toiselle muuttaminen ja oman ulkoasun muuttaminen.

Opinnäytetyön tulosten perusteella tulkkaustöiden voidaan olettaa tällä hetkellä riittävän. Implantoinnin ja kuurojen ikääntymisen myötä asiakaskunta vähitellen muuttuu ja pienenee, jolloin myös viittomakielentulkin työnkuva muuttuu. Vielä ei voida olla varmoja muutosten vaikutuksista viittomakielentulkkiensa työllistymiseen tulevaisuudessa.

Asiasanat: vastavalmistunut, viittomakielentulkki, työllistyminen, kyselytutkimus

ABSTRACT

Saarikko, Saara and Suonpää, Heta. New terp wants to work – Employment of the Sign Language interpreters graduated 2011–2013. 55 p., 1 appendix. Language: Finnish. Spring 2014. Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Sign Language Interpretation. Degree: Bachelor of Humanities.

The objective of this thesis was to examine employment of recently graduated sign language interpreters. The study investigates how many of the 2011–2013 graduates have obtained a job as a Sign language interpreter. This study also reveals the changes that Sign language interpreters have done to improve their possibilities to obtain a job. This thesis was made in co-operation with The Finnish Association of Sign Language Interpreters.

The data of the study was gathered by a Webropol-survey. The survey was sent to 146 interpreters graduated from Diaconia University of Applied Sciences and Humak University of Applied Sciences. A total of 106 responses were received. Results showed that 91 % of recently graduated interpreters have employed as a Sign language interpreter. Results revealed that the most common changes interpreters have done in order to obtain a job were purchasing a vehicle, moving and changing one's appearance.

The results of this thesis indicate that there is enough work for interpreters at present. However, the situation may change in the future due to implantation and aging of the deaf people.

Key words: employment, recent graduate, sign language interpreter, survey

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 TYÖN TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	8
3 VAMMAISTEN TULKKAUSPALVELUIDEN JÄRJESTÄMINEN	10
3.1 Vuoden 2010 kilpailutus.....	11
3.2 Vuoden 2013 kilpailutus.....	12
4 TYÖLLISTYMISEEN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT	14
4.1 Korkeasti koulutettujen työllistyminen Suomessa	14
4.2 Korkeasti koulutettujen työllistyminen Euroopassa	15
4.3 Työllistymisen esteet	15
4.4 Työllistyminen koulutusta vastaamattomaan työhön	16
5 VIITTOMAKIELENTULKIN TYÖLLISTYMINEN.....	17
5.1 Tulkin sijoittuminen työelämään.....	17
5.2 Kilpailutuksen vaikutus työllistymiseen	19
5.3 Tulkille tärkeät ominaisuudet	20
5.4 Työkokemuksen merkitys	20
6 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	23
6.1 Kyselyn tekeminen	23
6.2 Vastaaajajoukko	24
6.3 Vastausten analysointi.....	26
7 TULOKSET	27
7.1 Vastavalmistuneiden tulkkien työllistyminen tulkkausalalle.....	27
7.1.1 Työllistymisväylät	29
7.1.2 Työsuhteen laatu	30

7.1.3 Tyytyväisyys työsuhteeseen ja työnantajaan.....	32
7.1.4 Työllistymisen alueellisuus	34
7.1.5 Työllistymiseen vaikuttaneet tekijät	35
7.1.6 Työllistymisen vuoksi tehdyt muutokset.....	37
7.2 Vastavalmistuneet tulkit, jotka eivät ole työllistyneet tulkkausalalle	39
8 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	41
LÄHTEET.....	44
LIITE: Webropol-kysymykset	48

1 JOHDANTO

Opinnäytetyömme aiheena on vastavalmistuneiden viittomakielentulkkien työllistyminen. Tutkielmamme on ajankohtainen selvitys siitä, riittääkö uusille tulkeille töitä valmistumisen jälkeen. Työmme käsittää vastavalmistuneet tulkit sekä Diakonia-ammattikorkeakoulusta (Diak) että Humanistisesta ammattikorkeakoulusta (Humak). Vastavalmistuneiksi katsoimme vuosina 2011–2013 valmistuneet tulkit.

Idea opinnäytetyömme aiheeseen lähti liikkeelle tulkkioiskelijoiden polttavasta puheenaiheesta, onko meillä valmistumisemme jälkeen töitä. Asiaa on tiedusteltu niin harjoitteluohjaajilta kuin tulkikouluttajiltakin, mutta vastaukset ovat vain spekulointia ja arvailua. Halusimme selvittää todellisen työtilanteen kentältä. Suomen Viittomakielen Tulkit ry (SVT ry) kiinnostui aiheestamme ja tilasi työmme. Työmme toisena ohjaajana toimi SVT ry:n puheenjohtaja Heidi Kenttälä.

Viittomakielentulkin ammatti on vielä nuori, ja tutkimusta vastavalmistuneiden tulkkien työllistymisestä on tehty melko vähän. Vuonna 2010 ilmestyi raportti, jossa selvitettiin Humakista valmistuneiden tulkkien sijoittumista työelämään. (Nikoskinen 2010.) Selvitämme opinnäytetyössämme sekä Humakista että Diakista valmistuneiden työllistymistilannetta. Opinnäytetyömme ajankohtaisuus perustuu suurelta osin siihen, että tulkkausalvelut siirtyivät Kansaneläkelaitokselle (Kela) vuonna 2010, ja työmme on ensimmäinen tämän jälkeen tehty selvitys vastavalmistuneiden viittomakielentulkkien työllistymisestä.

Tutkimus suoritettiin kyselytutkimuksena. Lähetimme Webropol-kyselyn 146 viittomakielentulkille, jotka ovat valmistuneet vuosina 2011–2013. Kysely lähetettiin sekä Diakista että Humakista valmistuneille tulkeille. Tavoitteenamme oli selvittää tulkkausalalle työllistyneiden tulkkien ajatuksia liittyen heidän omaan työllistymiseensä. Kysymykset koskivat niin työllistymisen vaatimia elämänmuutoksia, myönnytyksiä ja uhrauksia kuin työllistymiseen kulunutta aikaa valmistumisen jälkeen. Lisäksi tavoitteenamme oli selvittää, miksi kaikki tulkit valmistuneet eivät ole työllistyneet tulkkausalalle.

Toivomme opinnäytetyömme antavan vastauksia moniin kysymyksiin, kuten riittääkö meille tulkeille tulevaisuudessa töitä vai onko viittomakielentulkkipoulutuksen aloituspaikkoja nostettu jo liikaa. Työ antaa tärkeää tietoa niin alan opiskelijoille kuin viittomakielentulkin uraa suunnitteleville hakijoille. Työ antaa myös erityisen tärkeää tietoa viittomakielentulkkien etujärjestö SVT ry:lle, sillä etujärjestön on osattava antaa luotettavia vastauksia työllistymiseen liittyviin kysymyksiin, joita pohditaan niin kentällä kuin kentän ulkopuolellakin.

2 TYÖN TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Opinnäytetyömme keskeiset tutkimuskysymykset olivat, työllistyvätkö vastavalmistuneet viittomakielentulkkit alalle, millaisia työsuhteita he solmivat ja mitkä asiat työllistymiseen ovat vaikuttaneet. Tutkielmamme tavoitteena oli selvittää vastavalmistuneiden viittomakielentulkkiin työllistymiseen vaikuttavia tekijöitä tulkkiin omasta näkökulmasta. Halusimme selvittää, kuinka moni vastavalmistunut tulkki työllistyy alalle, millaisia vastavalmistuneiden työsuhteet ovat ja millaisia myönnytyksiä viittomakielentulkkit mahdollisesti tekevät saadakseen tulkkausalan töitä.

Työmme tarkoitus on antaa mahdollisimman kattava kuva vastavalmistuneiden viittomakielentulkkiin työllistymistilanteesta nykypäivänä. Tarkoituksenamme oli tavoittaa kaikki vuosina 2011–2013 valmistuneet tulkit, vaikka he eivät olisikaan työllistyneet tulkiksi. Vastaajien valmistumisajankohdan rajaukseen vaikutti suurilta osin tulkkauspalveluiden järjestämisvastuun siirtyminen Kelalle vuonna 2010. Halusimme saada mahdollisimman yleistettäviä vastauksia, joten lähitimme kyselymme sekä Humakista että Diakista valmistuneille tulkeille.

Tulkkipolun aloituspaikkojen määrästä on viime vuosina keskusteltu, sillä tulkkeja pelätään koulutettavan liikaa. Tulkkausten toteutumukset ovat koko maassa olleet erittäin hyviä, ja tulkkipula on usein vain ajoittaista. Näin on siitäkin huolimatta, että alueelliset erot ovat suuria. (Trogen 2009, 20–21.) Kelan laatiman tilannekatsauksen mukaan kaikista vuoden 2014 tammi- ja helmikuussa tehdyistä tulkkilauksista alle 5 % on jäänyt ilman tulkkeja (Kela 2014a). Tilastojen perusteella saattaa herätä kysymys, tarvitaanko tulkkeja enempää.

Kielisilta-lehti nosti jo vuonna 2009 esiin kysymyksen siitä, onko viittomakielentulkkeja liikaa ja pitäisikö tulkkipolun aloituspaikkojen määrää vähentää. Vastauksia kerättiin tulkkipolun aloituspaikoilta ja välityksistä. Mielipiteitä oli kahdenlaisia. Toisaalta ajateltiin, että nuorelle alalle tarvitaan uusia koulutettuja työntekijöitä, ja toisaalta taas ajateltiin, ettei kaikille viittomakielentulkeille riitä töitä. Kielisillan kyselystä saaduissa vastauksissa eräs yritys oli sitä mieltä, että kun työntekijöi-

tä on paljon, sen voisi ajatella olevan yksi keino laadun parantamiseen. Esimerkiksi mahdollisimman moneen tilanteeseen voisi yrittää järjestää paritulkkausten yhden tulkin sijaan. (Trogen 2009, 20–21.) Uusia tulkkeja ei siis tarvita vain työntekijöiden määrän lisäämiseksi, vaan myös tulkkausten laadun parantamiseksi.

Tulkin työ on muuttumassa monimuotoisemmaksi asiakaskunnan laajenemisen ja eri kommunikaatiomenetelmien käytön myötä. Monimuotoisuus nähdään positiivisena tekijänä ajatellen tulkin työn uusia mahdollisuuksia. Tulevaisuuden uhkakuvana taas nähdään viittomakielisten asiakkaiden väheneminen esimerkiksi implantoinnin ja kuurojen ikääntymisen myötä. Nämä muutokset tulisi huomioida myös viittomakielentulkin koulutuksessa, jotta vastavalmistuneet tulkit olisivat valmiita kohtaamaan työelämän haasteet. Myös työelämässä olevat tulkit luottavat alansa lisäkoulutuksen riittävyteen, jotta alan uusiin vaatimuksiin olisi helpompi vastata. (Raitio-Virtanen 2013, 45–51; Trogen 2009, 20–21.)

Tulevaisuuden haasteisiin vastatakseen Diakonia-ammattikorkeakoulu on aloittanut puhevammaisten tulkkien koulutuksen osana viittomakielentulkin koulutusohjelmaa (Diakonia-ammattikorkeakoulu i.a.a). Keväällä 2014 valmistuva vuosikurssi on viimeinen, joka suorittaa viittomakielentulkkausten opinnot Diakissa vanhan opetussuunnitelman mukaan. Koska puhevammaisten tulkkeja ei Diakista vielä ole valmistunut, emme käsittele puhevammaisten tulkkien työllistymistä opinnäytetyössämme.

3 VAMMAISTEN TULKKAUSPALVELUIDEN JÄRJESTÄMINEN

Laki vammaisten henkilöiden tulkkauspalveluista tuli voimaan 1.9.2010. Lain nojalla vammaisten henkilöiden tulkkauspalveluiden järjestämis- ja rahoitusvastuu siirtyi kunnilta Kansaneläkelaitokselle. (Laki vammaisten henkilöiden tulkkauspalveluista 2010.) Tulkkauspalvelun piiriin kuuluvien asiakkaiden oikeudet tulkin käyttöön, sekä tulkkauspalvelun määrä säilyivät ennallaan siirtymästä huolimatta. Siirtymä ei myöskään vaikuttanut asiakkaan oikeuteen käyttää etätulkkausta. Kelan vastuulle siirtyi tulkkauspalvelun järjestäminen, sekä siihen liittyvien kustannusten korvaaminen, mutta kuntien vastuulle jäi muiden vammaispalveluiden järjestäminen. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2010.)

Kunnan tehtävänä on edelleen järjestää tulkkauspalvelun piiriin kuuluvalle asiakkaalle muut hänen vammaisuutensa perusteella tarvitsemat palvelut ja tukitoimet. Kunnan vastuulle jäi myös vammaispalvelulain mukaisena sopeutumismenettelyinä järjestettävät viittomakielen opetukset, sekä kommunikaation tueksi tarvittavien viittomien opetus. Kunnan tehtävä on hankkia ja rahoittaa tarvittava opetus vammaiselle henkilölle sekä hänen läheisilleen. Perusopetuslain nojalla (628/1998) kunnan opetustoimen vastuulla on myös perusopetuksessa tarvittavan tulkkauksen järjestäminen. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2010.)

Kela järjestää tulkkauspalvelun hankkimalla palvelun tulkkauspalveluntuottajilta eli yrityksiltä, jotka tarjoavat tulkkauspalveluja (Sosiaali- ja terveysministeriö 2010). Kelan päätös kilpailuttaa tulkkauspalveluntuottajat perustuu hankintalakiin. Hankintalain tavoitteena on tehostaa julkisten varojen käyttöä ja turvata palveluja tarjoavien tahojen tasa-arvoinen asema palveluntuottajina, sekä edistää laadukkaiden hankintojen tekemistä. (Laki julkisista hankinnoista 2007.)

Kela kilpailutti tulkkauspalveluntuottajat ensimmäisen kerran vuonna 2010 (Kela 2010). Tätä ennen tulkkauspalvelut on kilpailutettu kuntien toimesta Uudenmaan ja Pirkanmaan alueilla (Muurinen 2011). Kelan kilpailutuksessa kilpailutettiin tulkkaus- ja välityspalvelut ajalle 1.9.2010–31.12.2012. Lisäksi Kela varasi

option jatkaa sopimuksia ilman uutta kilpailutusta vuodelle 2013. (Kela 2010.) Uusi kilpailutus tulkkauspalvelujen järjestämisestä järjestettiin syksyllä 2013. Nykyinen kilpailutuskausi kestää vuoden 2014 alusta vuoden 2015 loppuun asti, jonka lisäksi Kela on varannut optiot vuosille 2016 ja 2017. (Kela 2013a.)

3.1 Vuoden 2010 kilpailutus

Kelan vuonna 2010 järjestämässä avoimessa kilpailutuksessa pyydettiin palveluntuottajilta tarjoukset tulkkauspalveluista kuulo- ja kuulonäkövammaisille henkilöille. Kela kilpailutti samalla myös puhevammaisten tulkkauksen. Tarjoukset pyydettiin yleis-, opiskelu- ja kirjoitustulkkauksista ja niiden eri tasoista, eli yleistason ja vaativan tason tulkkauksista, sekä paritulkkauksesta. Tarjouskilpailussa hyväksyttiin osatarjoukset, mikä tarkoitti ettei kaikkia tulkkaustuotteita ja –tasoja tarvinnut tarjota. (Kela 2010.)

Tarjouskilpailussa valittiin palveluntuottajat alueellisesti siten, että kilpailutusalueet vastasivat Kelan viittä vakuutusaluetta. Vakuutusalueet olivat Etelä-Suomi, Lounais-Suomi, Länsi-Suomi, Itä-Suomi ja Pohjois-Suomi. Yksi palveluntuottaja sai halutessaan antaa tarjouksen useammalle kilpailutusalueelle. Tarjouskilpailussa saaduista tarjouksista pisteytettiin sekä hinta että laatu, pisteiden vertailussa hinnan painoarvona oli 60 % ja laadun 40 %. Laatuun vaikuttavina tekijöinä otettiin huomioon työntekijöiden koulutus ja työkokemus, sekä palvelun ajallinen saatavuus. Yritykset laitettiin etusijajärjestykseen tarjoukset pisteyttämällä. (Kela 2010.)

Kelan tarjouspyynnössä oli määritelty palveluntuottajaa koskevat kelpoisuusehdot, jonka yhtenä osana olivat ammattitaitovaatimukset. Palveluntuottajan tarjoamassa tarjouksessa tuli olla erillisenä liitteenä tiedot henkilöstöstä ja heidän ammattitaidostaan. Jokaisesta tulkista luotiin Kelan järjestelmään tulkkiprofiili, jonka tarkoituksena on toimia apuna tulkkaustilauksia välitettäessä. Jos kelpoisuusehdot eivät täyttyneet, tarjousta ei hyväksytty. Poikkeuksena oli tilanne, jolloin yritys oli rekrytoimassa valmistuvaa tulkkia, silloin tarjouksessa tuli olla

luotettava selvitys siitä, että kaikki ehdot tulisivat täyttymään 1.9.2010 mennessä, vaikkeivät ne vielä tarjousta jätettäessä täyttyneet. (Kela 2010.)

Palveluntuottajat saivat käyttää alihankintaa, joka tarkoittaa tulkkauspalvelun ostamista kolmannelta osapuolelta, esimerkiksi itsenäiseltä ammattia harjoittavalta tulkilta. Koko tulkkauspalvelua ei kuitenkaan saanut tuottaa alihankintana. Tarjousehdotuksessa palveluntuottajan tuli nimetä käyttämänsä alihankkijat ja liittää alihankintasopimus tarjousehdotukseen. Kelan tarjouspyynnössä oli myös määriteltä, ettei sopimuskaudella saisi rekrytoida uusia tulkkeja, ellei Kela tulkkauspalvelun kysynnän vuoksi katso lisärekrutointia tarpeelliseksi. (Kela 2010.)

3.2 Vuoden 2013 kilpailutus

Vuoden 2013 kilpailutusehdoissa suurin muutos edelliseen oli se, että tarjousten vertailuperusteena oli halvin hinta. Palveluntuottajien laatua ei pisteytetty ollenkaan, vaan tulkkauspalvelua tarjoavat yritykset laitettiin etusijajärjestykseen ainoastaan hinnan perusteella. (Kela 2013a.) Vaikka laatua ei pisteytetty, se on kuitenkin määriteltä kilpailutusehdoissa. Mikäli tulkki tarjoaa jotakin palvelua, hänen tulee olla suorittanut sitä varten vaaditut opinnot. (Kela 2013b)

Kilpailutusehdoissa oli joitakin muutoksia liittyen peruuntuneiden tilausten korvausehtoihin, ja tulkkauspalvelun minimilaskutusraja poistui. Vuoden 2013 kilpailutuksessa kilpailutusalueita oli enää kaksi, Kelan Itä- ja Pohjois-Suomen vakuutusalueet muodostivat yhden kilpailutusalueen ja toinen kilpailutusalue vastasi Kelan Etelä- ja Länsi-Suomen vakuutusalueita. Toisen sopimuskauden aikana Kela haluaa luoda kattavan kuvan siitä, kuinka palveluntuottajat tarjoavat opiskelijoille harjoittelupaikkoja, niinpä se tulee pyytämään palveluntuottajilta vuosittaisen selvityksen muun muassa harjoittelun suorittaneiden tulkkio opiskelijoiden määrästä. (Kela 2013a.)

Vuoden 2013 kilpailutuksen myötä Kelalle siirtyi välitystoiminnan järjestämisvastuu. Välitystoiminnan siirron tavoitteena oli varmistaa kaikille asiakkaille yhdenmukainen palvelu asuinpaikasta riippumatta. Vuoden 2014 alusta välityspalvelut

keskitettiin Kelan vammaisten tulkkauspalvelukeskukseen Turkuun (VATU-keskus). Turun yksikön tehtäväksi siirrettiin myös etätulkkauspalvelun tuottaminen. (Kela 2014b.)

4 TYÖLLISTYMISEEN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT

Työllistyminen ja työttömyys ovat usein sidoksissa kansantalouden kehitykseen. Kansantalouden kehityksen lisäksi yksilön mahdollisuuksiin löytää ja saada töitä vaikuttavat hänen yksilölliset taitonsa toimia työnhaussa. Ikään tai lahjakkuuteen ei voi vaikuttaa, mutta koulutusta, ammattitaitoa, sosiaalisia suhteita ja aikaisempaa työkokemusta on ainakin osin itse mahdollista kartuttaa. Ne siis vaikuttavat joissain määrin työllistymiseen ja sen todennäköisyyden arviointiin. On todettu, että mitä korkeammin henkilö on koulutettu, sitä suuremmalla todennäköisyydellä hän on työssä. (Parpo 2007, 17–19.)

4.1 Korkeasti koulutettujen työllistyminen Suomessa

Tilastokeskuksen mukaan vastavalmistuneet työllistyivät Suomessa vuonna 2012 hieman huonommin kuin edeltävänä vuonna. Ammattikorkeakoulun suorittaneista vastavalmistuneista työllistyi 87 prosenttia ja vajaa 7 prosenttia oli työttömänä. Työllistymistä on mitattu vuoden kuluttua valmistumisesta. (Tilastokeskus 2014.) Muut 6 prosenttia ovat mahdollisesti jatkaneet opiskelua tai jääneet äitiyslomalle heti valmistumisen jälkeen.

Korkeasti koulutettujen etujärjestö Akava kertoo, että korkeasti koulutettujen vastavalmistuneiden työttömyys on lähtenyt nousuun vuonna 2012 ja määrä on kasvanut aina vuoden 2013 elokuun loppuun asti. Alemman korkeakouluasteen vastavalmistuneiden työttömyydessä on enemmän epäsäännöllistä vaihtelua kuin muilla. Työttömyys vaihtelee kausittain ja on korkeimmillaan aina tammi-kuussa ja heinäkuussa, jolloin valmistuneiden määrä on suurin. (Akavan työttömyyskatsaus 2013.) Helsingin Sanomien artikkelissa Akavan asiantuntija Ida Mielityinen kommentoi, että valmistuneiden työttömyyteen pitääkin kiinnittää entistä enemmän huomiota, sillä uran alkuvaihe ja kiinnittyminen työmarkkinoille on vastavalmistuneelle kriittisin kohta ajatellen koko tulevaa työuraa (Helsingin sanomat 2013).

4.2 Korkeasti koulutettujen työllistyminen Euroopassa

Eurooppalaisten siirtyessä korkeasta koulutuksesta työuralle keskeisiä vaikuttavia tekijöitä ovat sukupuoli, koulutusala, valmistumisikä, työllisyyssektori, ammatti-asema ja maa (Kanervo 2006, 93). Korkeasti koulutetut työllistyvät kuitenkin varsin nopeasti valmistumisensa jälkeen verrattuna alemmalta asteelta valmistuneisiin. Euroopan tasolla korkeasti koulutetut työllistyvät ensimmäiseen merkittävään työsuhteeseensa jo viiden kuukauden kuluessa valmistumisesta, kun alemmilta asteilta valmistuneilla aikaa kului kaksin verroin. Merkittävänä seikkana pitää huomioida kuitenkin se, että vaikka naiset kouluttautuvatkin nykyään entistä enemmän, he jäävät silti miehiä todennäköisemmin työttömiksi. (Education, Audiovisual and Culture Executive Agency 2012, 16.)

4.3 Työllistymisen esteet

Työttömyyden syitä ja työllistymisen esteitä voidaan kansantaloudellisten syiden lisäksi hakea yksilöllisistä tekijöistä, jolloin tarkastelun kohteena ovat yksilön kyvyt, ominaisuudet ja mielenkiinto toimia työmarkkinoilla (Parpo 2007, 17–19). Sellaisia subjektiivisia tekijöitä, joiden on koettu olevan esteinä työllistymiselle, ovat muun muassa haluttomuus tehdä keikkatöitä, heikentynyt toimintakyky, sosiaaliset suhteet ja ikä. Myös perhe saattaa vaikuttaa työllistymiseen negatiivisesti, varsinkin jos on kyseessä yksinhuoltajavanhemmuus. Perhe saattaa vaikuttaa valmiuteen vastaanottaa työtä, mutta perhe saattaa olla myös syynä sille, miksi joku ei edes halua vastaanottaa työtä. Tällöin henkilö saattaa jäädä pitkäksi aikaa työttömäksi, jolloin työelämään palaaminen voi muuttua vielä haasteellisemmaksi. (Parpo 2007, 74–75.)

Työelämään palaaminen pitkän tauon jälkeen ei kuitenkaan ole mahdotonta. Eräs viittomakielentulkki kertoo tarinansa Kielisilta-lehdessä (2012). Hän oli valmistuttuaan työskennellyt tulkkina vuoden verran, mutta jäänyt sitten kotiäidiksi seitsemäksi vuodeksi. Työhön palaaminen houkutti, ja hänelle tarjottiin TE-toimistosta mahdollisuutta työelämävalmennukseen ensin viittomakielialalta ja sen jälkeen tulkkausalalta. Työelämävalmennus on TE-toimiston yksi keino tar-

jota mahdollisuutta palata alalle, tutustua uuteen ammattiin ja edistää omaa työllistymistään ja ammattitaitoaan. Työelämävalmennuksen jälkeen tulkki sai-kin töitä toisesta työelämävalmennuskohteestaan, ja työskentelee nyt tulkkina Turussa. (Rumpunen 2012, 8.)

4.4 Työllistyminen koulutusta vastaamattomaan työhön

Kun yksilö oppii enemmän työmarkkinoista ja näkee, missä hän itse on hyvä, hän ymmärtää, mitä etsii työuraltaan eli millainen työ ja työympäristö hänelle sopivat. Joskus itsensä ja työminänsä löytäminen johtaa alalle, joka ei vastaa yksilön koulutusta. Toisaalta taas valmistumisajankohdan sattuessa korkean työttömyyden ajalle on joskus myös pakko ottaa vastaan työtä, joka ei vastaa koulutusta. Koulutuksen ja työn vastaamattomuudella voi olla pitkäkestoisia vaikutuksia, kun työ tarjoaakin vähemmän mahdollisuuksia kehittää itseään ja osaamistaan. Erilaisista työurista johtuen samankaltaisiin ammatteihin koulutautuneilla samanikäisillä henkilöillä voi olla suuriakin eroavaisuuksia saavute-tuissa asemissa ja palkkaluokissa. (Kanervo 2006, 28–29.)

Korkeakoulutuksen hyödyt eivät rajoitu pelkästään korkeampaan palkkaukseen, vaan tutkinnon suorittaneiden työurat ovat usein vakaampia, sillä koulutus pienentää riskiä jäädä työttömäksi. Mikäli koulutuksen jälkeen vaihtaa alaa tai pää-tyy muuten koulutustaan vastaamattomaan virkaan, koulutus ei välttämättä ole ollut kannattava. (Kanervo 2006, 28–29.) Euroopanlaajuisesti on tullut esille, että korkeasti koulutetuilla on paremmat työllistymismahdollisuudet kuin vä-
hemmän koulutustuneilla, mutta korkeasti koulutetut ovat enenevässä määrin työllistyneet paikkoihin, jonne he ovat ylikoulutettuja (Education, Audiovisual and Culture Executive Agency 2012, 16).

5 VIITTOMAKIELENTULKIN TYÖLLISTYMINEN

Viittomakielentulkki on ammattina vielä nuori. Aiemmin viittomakielentulkkit työskentelivät pääsääntöisesti freelancereina, jolloin asiakkaan kotikunta maksoi tulkin palkan. Ilman vakituista toimeksiantosopimusta kunnat tulkitsivat asian usein niin, että asiakas oli tulkin työnantaja. Tyypillisiä piirteitä uudelle tulkille uudessa työssä olivat epävakaat työolot, määräaikaiset työsuhteet, freelancer-työskentely, sekä epävarmuuden kokeminen. (Nikoskinen 2010, 20.)

Vuonna 2001 tehdyn selvityksen mukaan suuri syy alalta lähtemiseen onkin ollut huonot työolot, eli työ on ollut yksinäistä sekä epäsäännöllistä kesätyöttömyyksineen ja viikonloppupainotteisine töineen. Monet alalta lähteneet tulkit palaisivat alalle vasta, kun palkkaus, paperitöiden määrä, työsuhteen kesto, sekä lomat ja sosiaaliturva-asiat saataisiin muutosten kautta kuntoon. Positiiviseksi koettiin kuitenkin se, että esimerkiksi yhteiskunnallisen kehityksen kautta ajateltiin muutoksen olevan mahdollinen. (Alanen & Lauronen 2001, 48-50.) Kuten jo aiemmin mainitsimme, tulkkauspalvelut valtiollistettiin Kelalle vuonna 2010. Siirtymän jälkeen viittomakielentulkkien työllistymistilanteeseen odotettiin muutoksia ja selkeyttä.

5.1 Tulkin sijoittuminen työelämään

Viittomakielentulkki voi työllistyä tulkiksi työsuhteeseen palveluntuottajalle, tai toimia tälle alihankkijana (Kansaneläkelaitos 2010a, 23). Viittomakielentulkki voi myös itse toimia palveluntuottajana, jolloin hänen on perustettava palveluja tarjoava yritys (Kela 2013a). Viittomakielentulkki voi työllistyä myös viittomien opettajana, jolloin hän tarjoaa viittomien opetusta omana palvelunaan ja solmii työsuhteen kunnan kanssa. Tulkki voi toimia opettajana myös jonkin tulkkaus- ja opetuspalveluita tarjoavan yrityksen kautta, jolloin työsuhde syntyy yrityksen ja kunnan välille. Kevääseen 2014 asti myös riittävät opinnot suorittanut opiskelija on voinut toimia viittomien opettajana. (Satu Rantamäki, henkilökohtainen tiedonanto 25.2.2014.) Tulkki voi työskennellä myös tulkkivälittäjänä (Kela 2014b).

Viittomakielentulkit työllistyvät lähes kokonaan Kelan järjestämisvastuulla olevasta tulkkaukspalvelusta. Tulkkaukspalvelulain ulkopuolelle jääviä tulkkauksia, eli kolmannen tahon tulkkauksia ovat esimerkiksi viranomaisten kustantamat tulkkaukset oikeudessa ja sairaanhoidossa. Tällaiset tulkkaukset ovat yleensä hyvin haastavia, eikä niitä suositella vastavalmistuneille tulkeille. (Tulkkitoiminnan yhteistyöryhmä ym. 2011, 15.)

Kuten jo aikaisemmin olemme maininneet, mikäli tulkki tarjoaa jotakin palvelua, hänen tulee olla suorittanut sitä varten vaaditut opinnot. Vuoden 2013 kilpailutusehdoissa Kela on määritellyt, että vaadittavat erikoistumisopinnot tulee olla suoritettuina tammikuuhun 2016 mennessä (Kela 2013b). Tämä tarkoittaa sitä, että mikäli yritys tarjoaa jotakin palvelua, yrityksen henkilökunnan tulee suorittaa tai päivittää opinnot määräaikaan mennessä. Yrityksessä työskentelevä tulkki voi siis jatkaa työskentelyään vanhaan malliin esimerkiksi kuurosokeiden tulkkina vuoden 2015 loppuun asti, mutta palvelun tuottaminen kyseiseltä tulkilta päättyy vuoden 2016 alusta, mikäli tulkki ei ole suorittanut kuurosokeille tulkkaukseen vaadittavia opintoja.

Vaaditut opinnot voi suorittaa Diakonia-ammattikorkeakoulussa tai Humanistisessa ammattikorkeakoulussa. Diakin ja Humakin opetussuunnitelmat poikkeavat rakenteellisesti toisistaan, mutta molemmista oppilaitoksista valmistuu päteviä viittomakielentulkkeja toimimaan asioimistulkkeina, opiskelutulkkeina, tulkkivälittäjinä, kääntäjinä ja viittomakommunikaation opettajina. (Diakonia-ammattikorkeakoulu i.a.b; Humanistinen ammattikorkeakoulu i.a.a.) Diakin opetussuunnitelma muuttui syksyllä 2011, jotta koulutus voisi vastata paremmin työelämän haasteisiin. Nykyään Diakissa voi valita kielten välisen tulkkauksen lisäksi tulkkauksen puhetta tukevilla ja korvaavilla kommunikaatiomenetelmillä, sekä tukiviittomien ja tukimenetelmien pedagogiikkaa. (Diakonia-ammattikorkeakoulu i.a.a, 4–5.) Sekä Humakissa, että Diakissa on myös tarjolla täydennyskoulutusta. Täydennyskoulutuksessa on mahdollisuus opiskella itselleen lisää eri vaihtoehtoisia ammattiopintoja. (Diakonia-ammattikorkeakoulu i.a.c; Humanistinen ammattikorkeakoulu i.a.b.)

Viittomakielentulkiksi voi Suomessa opiskella Turussa (Diak), Kuopiossa ja Helsingissä (Humak). Paikkajako on toiminut hyvin, sillä suurin osa kuuroista asuu ja elää Turun ja Helsingin alueilla, ja Kuopion vaikutusalue leviää Pohjois- ja Itä-Suomeen asti. Näillä alueilla tulkkauksen saatavuus on ollut erinomaista, koska valmistuneet tulkit jäävät usein töihin koulutuspaikkakuntiansa lähistölle. Tällä tavoin valmistuneet tulkit levittäytyvät valtakunnallisesti suhteellisen kattavasti Lappia myöten. Viittomakielentulkkiopiskelijat ovat hyvin alueuskollisia ja sijoittuvat opintojen jälkeen pääosin samoihin maakuntiin, joista ovat lähtöisin. Vuonna 2007 tehdyn selvityksen mukaan Helsingistä valmistuneet viittomakielentulkit ovat jääneet lähes 100-prosenttisesti työhön pääkaupunkiseudulle. Turusta valmistuneista noin 50% ja Kuopiosta valmistuneista noin 80% on jäänyt työhön rekrytointialueelle. (Nikoskinen 2010, 37–40; Rissanen & Mikkonen 2007, 24 ja 44.)

5.2 Kilpailutuksen vaikutus työllistymiseen

Tulkkauksen yritykset eivät vuoden 2010 kilpailutuksen jälkeen voineet vapaasti rekrytoida tulkkia, vaan Kela säätelöi rekrytointiaikoja ja -määriä. Uusien tulkkien rekrytointi oli kiellettyä, ellei yrityksen Kelalle ilmoittamissa tulkkiresursseissa ollut vajausta. (Tulkkitoiminnan yhteistyöryhmä ym. 2011, 15.) Rekrytointikieltoa perusteltiin muun muassa sillä, että Kelassa pelättiin kaikkien tulkkien hakeutuvan töihin niihin yrityksiin, jotka olivat pärjänneet kilpailutuksessa parhaiten. Kela sanoi kuitenkin sallivansa uusien tulkkien palkkaamisen alueilla, joilla tulkkien määrä ei riitä. (Muurinen 2011.)

Kelan asettaman rekrytointikiellon pelättiin hankaloittavan vastavalmistuneiden tulkkien työnsaantia, vaikka rekrytointikiellon aikana määräaikainen työllistyminen olisikin mahdollista erilaisten sijaisuuksien muodossa. Esimerkiksi tulkin äitiysloma aiheuttaa vajavaisuutta ilmoitetuissa resursseissa, joten uuden tulkin voi palkata määräaikaisena äitiyslomansijaiseksi. (Tulkkitoiminnan yhteistyöryhmä ym. 2011, 15.) Lisäksi Kela päätti helpottaa valmistumassa olevien tulkkien työllistymismahdollisuuksia avaamalla lisärekrytinnin keväällä 2011 (YLE

Uutiset 2011). Tietojemme mukaan Kela on avannut lisärekrytoinnin myös keväällä 2012 ja 2013.

Vuoden 2010 kilpailutusehtojen mukaan vastavalmistuneen tulkin palkkaaminen vähensi yrityksen laatupisteitä, sillä tulkin työkokemus vaikutti laadun pisteytykseen. Vastavalmistuneen tulkin palkkaaminen saattoi siis pudottaa yritystä kilpailutusjärjestyksessä alaspäin, minkä pelättiin vähentävän vastavalmistuneiden tulkkien rekrytointia. (Tulkkitoiminnan yhteistyöryhmä ym. 2011, 15.) Vuoden 2013 kilpailutuksen jälkeen vastavalmistuneen tulkin rekrytointi ei vaikuta yrityksen sijoitukseen etusijajärjestyksessä, koska tulkkien tai tulkkauksen laatua ei enää pisteytetä (Kela 2013a).

5.3 Tulkille tärkeät ominaisuudet

Korhosen ja Sorannan (2009) tutkimuksen mukaan uusia tulkkeja palkatessa työnhakijassa merkittävimpiä palkkausta edistäviä tekijöitä ovat yhteistyökykyisyys, asiakaspalveluhenkisyys, halu oppia ja kehittyä, sekä kielitaito. Tutkimuksen kyselyjoukkona oli tulkkauspalveluja tarjoavia organisaatioita laajalti koko Suomesta. Vastavalmistuneessa tulkissa kielitaitoa tärkeämpänä koettiin työntekijän hyvät ominaisuudet, kuten oppimishalukkuus, motivaatio ja oikea asenne. Vastavalmistuneet tulkit ovat usein nuoria, ja tutkimuksessa selvitettiin myös iän ja työkokemuksen merkitystä työn saannissa. Iällä ei ollut palkkauksessa suurta merkitystä, vaikka iän myötä kertynyttä elämäkokemusta arvostettiin. Kokeneempia viittomakielentulkkeja ei nostettu vastavalmistuneiden yläpuolelle kuin kolmasosassa vastauksista heidän paremman kielitaitonsa ja työmahdollisuuksiensa puolesta. Suurin osa vastaajista kertoi palkkaavansa juuri heille sopivia tulkkeja. (Korhonen & Soranta 2009, 40–43 ja 46–48.)

5.4 Työkokemuksen merkitys

Työkokemuksen merkitys on suuri siinä vaiheessa, kun valmistunut tulkki siirtyy työelämään, sillä on todettu, että opiskeluaikainen työnteko toimii silloin tärkeä-

nä kiinnittäjänä työntekijän ja työelämän välillä. Opintojen ajalta kertynyt työkokemus omalta alalta voi edistää työelämään siirtymiseen ja haastavan ja itsenäisen työn aloittamiseen liittyvää kuormitusta. (Nikoskinen 2010, 52 ja 56.) Oman alan työkokemuksen saaminen opintojen aikana on tärkeää, koska sen on todettu olevan tärkeimpiä valmistumisen jälkeiseen työllistymiseen vaikuttavia tekijöitä (Kanervo 2006, 192).

Opintojen aikainen tulkkauslalla työskentely on viittomakielentulkkiopiskelijoille lähes mahdotonta. Ennen tulkkauspalvelun siirtymistä Kelalle vuonna 2010 on ollut mahdollista opiskeluaikana työskennellä tulkkina opiskelijastatuksella tulkki-kirekisterikokeen suorittamisen jälkeen, jolloin opiskelijalla on katsottu olevan riittävät taidot suoriutua tehtävistä alan ammattisäännösten mukaisesti. (Nikoskinen 2010, 52–53.) Nykyään kyseistä mahdollisuutta ei enää ole, muutoin kuin työskentelemällä tulkkiavustajana. Kela on määrännyt, että tulkkiopiskelija ei voi toimia tulkkina, sillä hän ei täytä tarjouspyynnössä asetettua kelpoisuusehtoa. (Kansaneläkelaitos 2010b, 23.)

Opiskeluaikaisen työnteon laadulla on suuri merkitys työllistymiseen, sillä työskentely jollain muulla kuin opiskelemallaan alalla nostaa todennäköisyyttä työllistyä johonkin muuhun ammattiin (Kanervo 2006, 194). Toki työkokemusta voi hankkia myös muusta viittomakielialaan liittyvästä työstä, jos on opiskellut aikaisemmin esimerkiksi viittomakielisen ohjauksen perustutkinnon (Nikoskinen 2010, 54). Opiskeluaikaisella ja sitä edeltävällä työnteolla nähdään olevan paljon positiivisia vaikutuksia tulevaan työuraan, mutta niiden ei kuitenkaan nähdä olevan pääosassa valmistumisen jälkeisessä työllistymisessä. Mitä tuoreempaa työkokemus on, sitä hyödyllisempää se on työuran kannalta. Näin ollen siis valmistumisen jälkeen hankittu työkokemus on hyödyllisempää kuin opiskeluaikainen työkokemus, joka on taas hyödyllisempää kuin sitä edeltävä työkokemus. (Kanervo 2006, 26–27.)

5.5 Työharjoittelun merkitys

Opiskeluaikaista työkokemusta tärkeämpää ovat suhteet, joita opiskelija solmii työnantajiin ja muihin työmarkkinatoimijoihin koulutuksen aikana. Esimerkiksi opiskeluaikana tehty harjoittelu voi tarjota sellaisia tuttavuus- ja arvostussuhteita, jotka hyödyttävät opiskelijaa työpaikkojen ja suositusten muodossa valmistumisen jälkeen. Tällaiset tuttavuussuhteet ovat opiskelijan voimavaroja, joita hän voi käyttää hyväkseen etsiessään töitä valmistumisensa jälkeen. (Kanervo 2006, 26–27.)

Opiskeluaikaisella harjoittelulla on työnhaussa suuri merkitys. Korhosen ja Sorannan tutkimukseen (2009) vastanneista tulkkauspalveluja tarjoavista yrityksistä lähes kaikki kokivat, että opintojen aikaisella työharjoittelulla on merkitystä, kun opiskelija hakee valmistumisensa jälkeen töitä samasta organisaatiosta. Työharjoittelulla nähdään olevan sekä positiivinen, että negatiivinen vaikutus työnhakuun riippuen siitä, miten työharjoittelu on sujunut. (Korhonen & Soranta 2009, 50–51.)

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Valitsimme tutkimusmenetelmäksemme sähköisen Webropol-kyselyn, koska se oli mielestämme sopivin vaihtoehto tutkimuksemme toteuttamiseen. Halusimme vastauksia mahdollisimman suurelta joukolta, joten Webropol-kyselyn lähettäminen oli tutkimuksen kannalta käytännöllisin vaihtoehto, koska kyselyyn vastaaminen on sähköisen linkin kautta nopeaa ja vaivatonta. Mielestämme Webropolin käytön hyödyt eivät rajoitu ainoastaan vastaamisen helppouteen, vaan se palvelee myös tutkijaa vastausten analysointivaiheessa. Webropol-ohjelma helpottaa vastausten analysointia tallentamalla vastaukset raportiksi, josta niitä pääsee tarkastelemaan tilastollisesti. Sähköisellä kyselyllä voidaan myös turvata vastaajien anonymiteetti, ja lisäksi sen lähettäminen on edullista.

Tutkimuksessamme on piirteitä sekä määrällisestä että laadullisesta tutkimuksesta. Usein kvantitatiivinen ja kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä nähdään virheellisesti toistensa vastakohtina, mutta näin ei kuitenkaan ole, vaan ne ovat toisiaan täydentäviä lähestymistapoja. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 136.) Tarkastelemme kyselymme tuloksia tilastollisesti, mutta toisaalta otamme huomioon myös vastaajien omat näkökulmat.

6.1 Kyselyn tekeminen

Keräsimme tutkimusaineiston standardoidusti, eli kysymysten asettelu oli kaikille vastaajille sama. Kysyimme onko vastaaja työllistynyt tulkkausalalle vai ei. Tämän jälkeen alalle työllistyneet vastasivat tiettyihin kysymyksiin ja henkilöt, jotka eivät ole työllistyneet tulkkausalalle vastasivat eri kysymyksiin. Ennen opinnäytetyömme tekemistä meillä ei ollut kokemusta Webropol-ohjelmasta. Webropol-koulutuksen jälkeen siirsimme luonnostelemamme kyselyn Webropoliin, jolloin kysymysten asettelu ja kyselyn rakenne selkiytyi. Päätimme tehdä testikyselyn ja lähetimme kyselyn luokkatovereillemme ja ohjaajillemme joulukuussa 2013. Testikyselyn avulla pystyimme selvittämään muun muassa, ymmärtävätkö vastaajat kysymykset samalla tavalla kuin olimme ne tarkoittaneet ja

saammeko kysymyksillämme niitä vastauksia, joita haemme. Saimme hyviä kommentteja ja parannusehdotuksia, joiden pohjalta laadimme lopullisen kyselyn (Liite: Webropol-kysymykset).

Lopullisessa kyselyssämme neljä ensimmäistä kysymystä olivat kaikille samat. Ensimmäisissä kysymyksissä kartoitimme vastaajien taustatietoja kuten valmistumisajankohdan- ja paikkakunnan. Neljännessä kysymyksessä kysyimme, onko vastaaja työllistynyt tulkkausalalle vai ei. Tämän jälkeen alalle työllistyneiltä kysyimme vielä 11 kysymystä. Vastaajilta, jotka eivät ole työllistyneet tulkkausalalle, kysyimme vielä kahdeksan kysymystä. Kyselyssämme oli pääasiassa monivalintakysymyksiä, mutta myös muutama avoin kysymys. Useassa monivalintakysymyksessä yhtenä vastausvaihtoehtona oli avoin vaihtoehto, johon vastaaja sai vastata omin sanoin.

Lähetimme vastaanottajille saatekirjeen, jossa esittelimme itsemme ja opinnäytetyömme aiheen. Korkean vastausprosentin saavuttamiseksi päätimme arpoa vastaajien kesken kaksi elokuvalippua, ja myös tämä kerrottiin saatekirjeessä. Jos vastaaja halusi osallistua arvontaan, hänen tuli ilmoittaa tarvittavat yhteystietonsa kyselyn lopussa. Yhteystietoja ei käytetty muuhun kuin arvonnän voittajan tavoittamiseen. Lähetimme kyselyn tammikuussa 2014 ja annoimme kyselyyn vastaamiseen aikaa kaksi viikkoa. Vastausaikana lähetimme kaksi muistutusviestiä henkilöille, jotka eivät vielä olleet vastanneet.

6.2 Vastaajajoukko

Rajasimme kyselymme kohdejoukon kattamaan vuosina 2011–2013 valmistuneet viittomakielentulkkit sekä Diakista että Humakista. Valitsimme kohdejoukon tarkoituksenmukaisesti, ja tekemämme rajaus on mielestämme toimiva, sillä tulkkauspalvelut valtiollistettiin Kelalle vuonna 2010. Kuten aikaisemmin olemme jo maininneet, opiskelijat eivät enää siirtymän jälkeen saaneet tehdä tulkkaustöitä opiskelijastatuksella. Halusimme rajata kohdejoukon ulkopuolelle ne henkilöt, jotka ovat voineet tehdä tulkkaustöitä opiskeluaikana, sillä oletamme opiskeluaikaisen tulkkausalalla työskentelyn vaikuttaneen valmistumisen jälkei-

seen työllistymiseen. Halusimme, että kaikki vastaajat ovat olleet samassa tilanteessa työnhaun aloittaessaan, eli eivät olisi tehneet tulkkauksia opiskeluaikana. Tällöin vastaukset kuvaavat paremmin nykyajan työllistymistä ilman freelancer-ajan vaikutusta, jolloin tulkit pääasiassa työllistyivät itse itsensä.

Kohdejoukon rajauksen jälkeen aloimme selvittää valmistuneiden henkilöiksi, jotta saisimme lähetettyä heille kyselymme. Saimme Diakista tutkimusluvan, jonka perusteella saimme tietoomme vuosina 2011–2013 Diakista valmistuneiden nimet, mutta sähköpostiosoitteiden selvittämiseen käytimme internetiä ja sosiaalista mediaa sekä hyödynsimme tuttavuussuhteitamme. Tällä tavalla selvitimme myös Humakista valmistuneiden nimiä ja sähköpostiosoitteita.

Sähköpostiosoitteiden kerääminen osoittautui yhdeksi työmme haastavimmaksi tehtäväksi. Erityisen vaikeaa oli löytää niiden henkilöiden sähköpostiosoitteet, jotka eivät ole työllistyneet suurimpiin tulkkausalan yrityksiin tai lainkaan tulkkausalalle. Heidän tavoittamiseksi hyödynsimme monia eri kanavia, kuten sosiaalista mediaa ja numerotiedustelua. Työtämme puolestaan helpotti se, että monien yritysten internetsivuilla oli selkeästi kerrottu tulkkien yhteystiedot. Lisäksi tuttavuussuhteita hyödyntämällä saimme tietoomme monen vastavalmistuneen sähköpostiosoitteet. Olisimme voineet hyödyntää SVT ry:n postituslistoja, mutta niiden kautta kysely olisi lähtenyt myös otoksemme ulkopuolisille tulkeille.

Saimme kerättyä yhteensä 146 sähköpostiosoitetta. Vuosina 2011–2013 on valmistunut 170 viittomakielentulkkia, joten otannasta jäi puuttumaan 24 henkilöä. Vaikka emme tavoittaneetkaan kaikkia vastavalmistuneita, niin olemme tyytyväisiä tavoittamiemme henkilöiden määrään. Olemme myös tyytyväisiä menetelmään, jolla keräsimme sähköpostiosoitteita, sillä tiedämme, montako henkilöä kyselymme on tavoittanut.

6.3 Vastausten analysointi

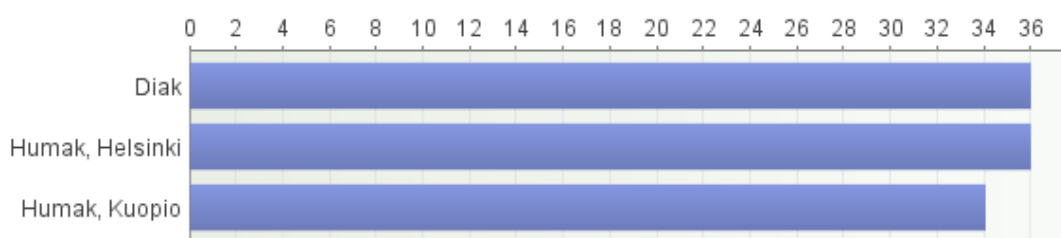
Halusimme kyselyllämme selvittää sekä vastavalmistuneiden tulkkien työllistymistä tilastollisesti että tulkkien omia henkilökohtaisia kokemuksia työllistymisestä. Lähtökohtanamme ei ollut minkään hypoteesin testaaminen, vaan halusimme tarkastella vastauksia monesta eri näkökulmasta. Vastausten monipuolisen tarkastelun kannalta avoimien vaihtoehtojen tarjoaminen vastaajille oli toimiva ratkaisu, mutta osassa kysymyksistä vaihtoehto vaikeutti analysointia. Avoimien vastausten kautta oli mahdollista saada uusia näkökulmia, joita emme itse olleet osanneet tarjota vastausvaihtoehdoksi. Kuitenkin useissa kysymyksissä avoimissa vaihtoehdoissa oli selitetty samat asiat, mitä itse olimme jo antaneet vastausvaihtoehdoiksi. Tämä vaikeutti vastauksen tilastollista tarkastelua. Harvoissa tapauksissa avoimet vastaukset eivät antaneet kysymykseen vastausta ollenkaan, jolloin kyseistä vastausta ei voitu tilastoida. Niitä vastaajia, jotka eivät ole työllistyneet tulkkausalalle, oli kyselyssämme melko vähän, joten emme voineet tarkastella heidän vastauksiaan tilastollisesti.

Analysoidessamme vastauksia päätimme jättää kyselyn (liite) kolmannen kysymyksen vastaukset raportoimatta, koska vastaukset olivat osittain ristiriitaisia, eikä kysymys ollutkaan tutkimuksemme kannalta oleellinen. Analysoimissamme vastauksissa huolehdimme vastaajien anonymiteetin säilymisestä. Viittomakielentulkkien ammattikunta on melko pieni, joten joidenkin vastausten kohdalla analysoinnissa tuli olla todella tarkka, etteivät vastaajat ole tunnistettavissa.

7 TULOKSET

Vuosina 2011–2013 Suomessa on valmistunut yhteensä 170 viittomakielentulkkia. Humakista on valmistunut 112 tulkkia (Jukka Määttä, henkilökohtainen tiedonanto 21.1.2014) ja Diakista 58 (Suvi Saarinen, henkilökohtainen tiedonanto 5.12.2013; Pauliina Seppä, henkilökohtainen tiedonanto 26.2.2014). Lähetimme kyselyyn 146 viittomakielentulkille, joista vastasi 106 henkilöä. Kyselymme vastausprosentti on 72,6. Kaikista kyseisenä aikana valmistuneista tulkeista vastaukset kattavat 62,4 prosenttia.

Kyselymme vastanneista (n=106) suurin osa on valmistunut tulkiksi vuonna 2013 (47 %), joten voimme olettaa tutkimustulostemme antavan luotettavan kuvan vastavalmistuneiden tulkkien tämänhetkisestä työtilanteesta. Vastanneista 33 % on valmistunut vuonna 2012 ja 20 % on valmistunut vuonna 2011. Kyselymme vastanneista tulkeista 34 % on valmistunut Diakista Turusta, 34 % Humakista Helsingistä ja 32 % Humakin Kuopion kampukselta. Vastauksia saimme tasaisesti kaikista kolmesta oppilaitoksesta valmistuneilta tulkeilta, joten voimme pitää kyselymme tulosta alueellisesti luotettavana.

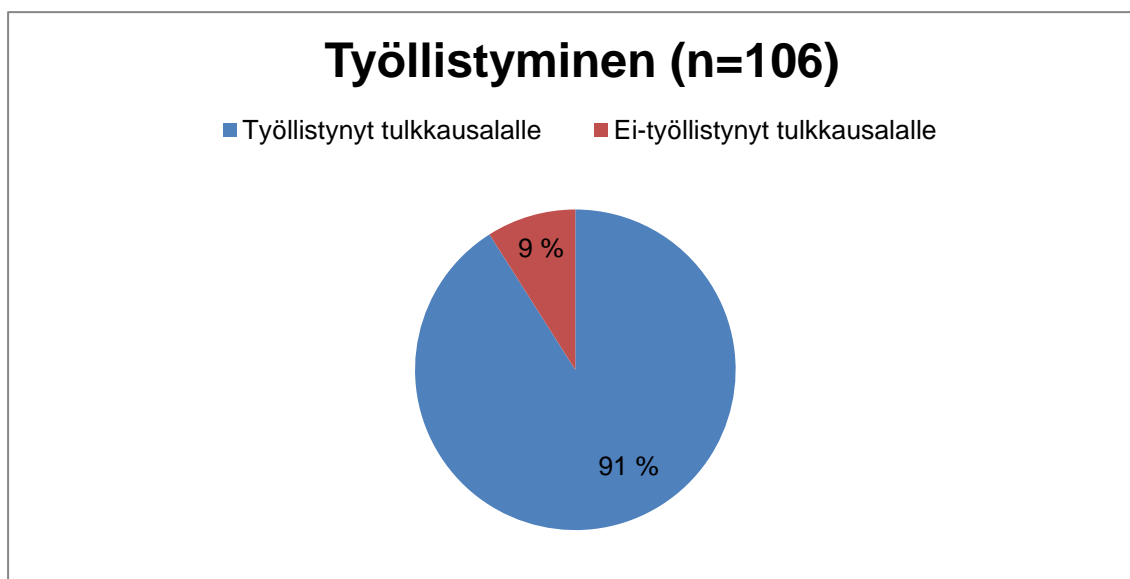

KUVIO 1. Vastaajien valmistumiskampukset

7.1 Vastavalmistuneiden tulkkien työllistyminen tulkkausalalle

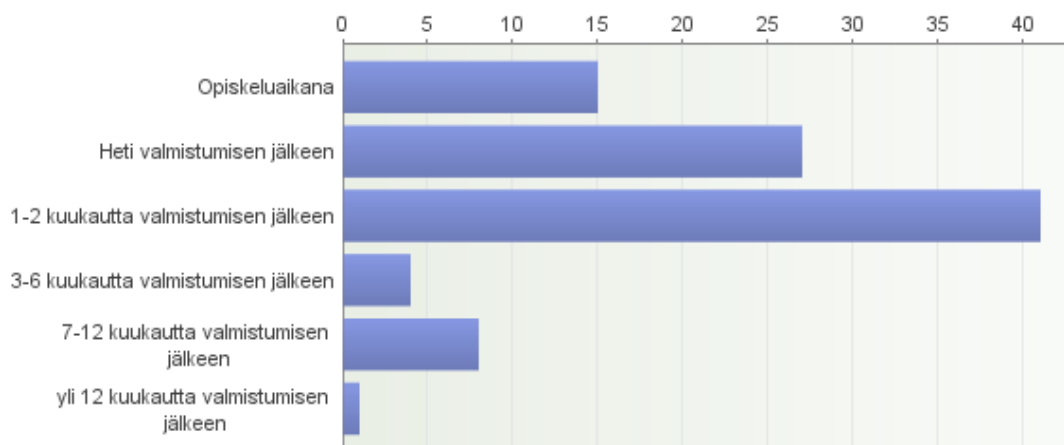
Vastanneista tulkeista (n=106) 96 henkilöä, eli lähes kaikki (91 %), on työllistynyt valmistumisensa jälkeen tulkkausalalle. Vain 10 vastaajaa (9 %) ei syystä tai

toisesta ole työllistynyt tulkkausosalalle ollenkaan, mutta heistä kuusi on työllistynyt sosiaali- ja terveydenhoitoalalle.

KUVIO 2. Vastanneiden työllistyminen tulkkausosalalle

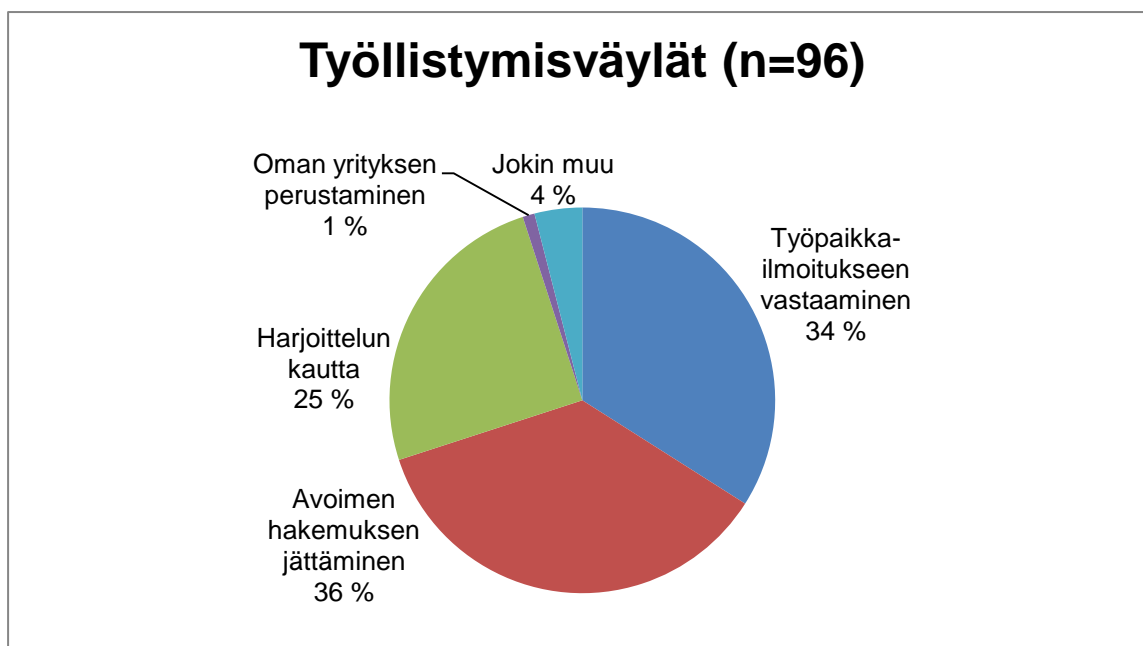
Tulkkausosalalle työllistyneistä vastaajista (n=96) lähes puolet, eli 41 henkilöä (43 %), työllistyi yli yhden kuukauden, mutta alle kahden kuukauden kuluttua valmistumisestaan. Alalle työllistyneistä vastaajista 27 tulkkia (28 %) työllistyi alalle heti valmistumisensa jälkeen, kun taas jo opiskeluaikana työpaikan oli saanut 15 vastaajaa (16 %). Opiskeluaikana työllistyminen tulkkausosalalle on ollut mahdollista työllistymällä tulkkipäilytykseen tai viittomien opettajaksi. Vain yksi henkilö oli työllistynyt tulkkausosalalle yli vuoden kuluttua valmistumisestaan.

KUVIO 3. Työllistymisen ajankohta

7.1.1 Työllistymisväylät

Tulkkausalalle työllistyneiden vastaajien (n=96) yleisimmät työllistymisväylät ovat olleet avoimen hakemuksen jättäminen tulkkausalvelua tuottavalle yritykselle (36 %) sekä työpaikkailmoitukseen vastaaminen (34 %). Vastaajista 25 % kertoi työllistyneensä harjoittelun kautta. Yksi vastaajista toimii yksityisenä elinkeinoharjoittajana. Jokin muu-vaihtoehdon valitsi 4 % vastaajista.

KUVIO 4. Vastavalmistuneiden tulkkien työllistymisväylät

Korhosen ja Sorannan teettämän kyselyn (2009, 50–51) mukaan lähes kaikki tulkkausalveluja tuottavat yritykset kokivat opiskeluaikaisella harjoittelulla olevan merkitystä uusien tulkkien rekrytoimissa. Myös kyselyämme vastanneista alalle työllistyneistä tulkeista (n=96) osa kertoi harjoittelun olleen niin onnistunut, että harjoittelun ohjaaja oli tarjonnut tulkkien työpaikkaa. Harjoittelun kautta työllistymiseksi laskettiin myös tilanne, jossa opiskeluaikana oli oltu tulkkifirmassa harjoittelussa ja myöhemmin haettu kyseiseen firmaan töihin. Harjoittelun positiivisia puolia työllistymisen näkökulmasta ovat olleet esimerkiksi harjoittelun ohjaajilta saadut palautteet ja tutustuminen alalla toimiviin yrityksiin sekä tulkkien. Työhaun koettiin olevan vaivattomampaa, kun yritys, johon haettiin, alue ja asiakkaat olivat jo entuudestaan tuttuja.

Neljä prosenttia vastaajista (n=96) valitsi jokin muu -vaihtoehdon työllistymisväyläkseen. Avoimet vastaukset eivät tuoneet tuloksiin mitään uutta, vaan työllistymisväylä jäi avoimien vastausten perusteella edelleen epäselväksi. Kaikki avoimeen vaihtoehtoon vastanneet ovat työllistyneet jättämällä hakemuksen tulkkauspalveluja tuottavaan yritykseen, mutta he eivät määritelleet, oliko hakemuksella vastattu työpaikkailmoitukseen vai oliko kyseessä avoin hakemus. Kysymyksen asettelussa jokin muu -vaihtoehto osoittautui harhaanjohtavaksi, ja vaikeutti tulosten analysointia.

7.1.2 Työsuhteen laatu

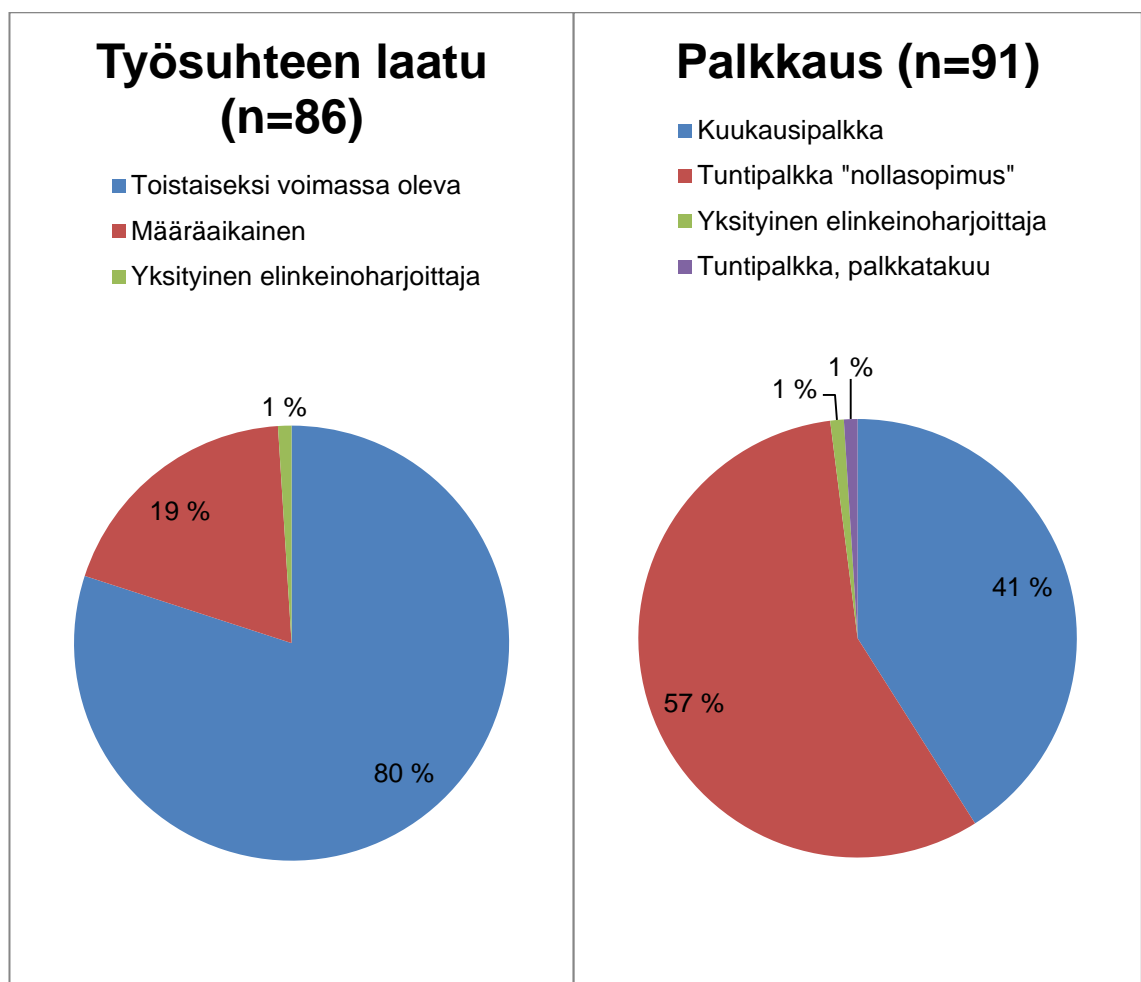
Kysymyksemme liittyen työsuhteen laatuun antoi hieman vajavaisen kuvan solmituista työsuhteista, koska osassa vastauksia ilmeni väärinymmärryksiä eikä kysymykseen ollut vastattu kokonaisvaltaisesti. Kysymyksessä tuli valita kaikki sopivat vaihtoehdot liittyen omaan työsopimukseen. Osa vastaajista ei ollut vastannut, onko määräaikaisessa vai toistaiseksi voimassaolevassa työsuhteessa, ja muutamilta on jäänyt ilmoittamatta, onko työsuhde kuukausi- vai tuntipalkkaperusteinen. Kysymyksen asettelu on luultavasti ollut hämäävä, ja epähuomiossa osalta vastaajista on jäänyt valitsematta kaikki sopivat vaihtoehdot. Lähettämässämme testikyselyssä emme huomanneet vastaavanlaista väärinymmärrystä.

96:sta tulkkausalalla työskentelevästä vastaajasta 86 ilmoitti työsuhteensa laadun ja 91 vastaajaa kertoi palkkausperusteensa. Vastausmäärien perustella voimme olettaa vastauksien antavan luotettavan ja kokonaisvaltaisen kuvan vastavalmistuneiden tulkkien työsuhteiden laadusta, vaikka kaikki vastaajat eivät olekaan vastanneet kysymykseen kuten olimme olettaneet. Uskomme, että mikäli kaikki vastaajat olisivat valinneet jommankumman molemmista vaihtoehdoista, olisivat lukemat jakaantuneet kutakuinkin samalla tavalla.

Viittomakielialalle työllistyneistä tulkeista (n=86) suurin osa, eli 80 % vastaajista, on töissä toistaiseksi voimassa olevalla työsopimuksella. Määräaikaisella sopimuksella tulkkeja on töissä 19 % (n=86). Lisäksi yksi vastaajista on yksityinen

elinkeinoharjoittaja. Kaikista työsuhteista (n=91) yli puolet (57 %) on tuntityösopimuksia ilman palkka- tai tuntitakuuta, mutta myös kuukausipalkkaiseen työhön on päässyt yllättävän moni vastavalmistunut tulkki, eli 41 % vastaajista (n=91). Lisäksi yksi vastaajista on työssä tuntityöntekijänä tuntitakuulla.

Kuvittelimme, että kuukausipalkkaiseen työhön pääseminen olisi ollut harvinaisempaa, sillä tunsimme entuudestaan paljon sellaisia tulkkeja, jotka ovat töissä niin sanotulla nollasopimuksella, eli ei ole minkäänlaista takuuta työtuntien määrästä. Ajattelimme, että kuukausipalkkaus olisi kokeneempien tulkkiensa etuja.

KUVIO 5. Tulkkiensa työsuhteet

Nikoskinen mainitsee tutkimuksessaan (2010, 20), että uusille tulkeille uudessa työssä tyypillisiä piirteitä ovat olleet epävakaa työolot, määräaikaiset työsuhteet, freelancer-työskentely sekä epävarmuuden kokeminen. Nikoskinen tutkimuksen jälkeen tulkkiaispalvelujen järjestämisvastuu on siirtynyt Kelalle eikä

enää voi työskennellä freelancerina, mutta on vaikea määrittellä, kuinka siirtymä on vaikuttanut epävakaisiin työoloihin. Tutkimukseemme vastanneista tulkeista 80 prosentilla on toistaiseksi voimassa oleva työsopimus, joten voisimme olettaa työolojen vakiintuneen. Kaikista työsuhteista kuitenkin yli puolet on niin sanottuja nollasopimuksia, jolloin epävarmuutta töiden riittävydestä voidaan kuitenkin olettaa olevan olemassa.

7.1.3 Tyytyväisyys työsuhteeseen ja työnantajaan

Vastaajista 76 % (n=96) on työllistynyt haluamaansa työsuhteeseen. 16 % vastaajista toivoo pääsevänsä kuukausipalkkaiseen työsuhteeseen, myös palkkai tai tuntitakuuta toivottiin. Vastaajista kaksi haluaisi perustaa oman tulkkauspalveluja tuottavan yrityksen. Kuukausipalkkaisessa työsuhteessa etuna on vakituiset kuukausiansiot, mutta tuntityöntekijänä tienaa yleensä enemmän, jos työtunteja saa riittävästi.

Yllätykseksemme 83 % vastaajista (n=96) kokee saaneensa riittävästi työtunteja. Vastauksissa ei käy ilmi kuukausipalkkaisten ja tuntipalkkaisten vastaajien tyytyväisyyttä työtuntien määrään. Kuukausipalkkaisella tulkillä kuukausipalkan suuruus on sama, oli tulkkaustöitä tai ei. Kuukausipalkkainen työntekijä voi olla tyytyväinen työtuntien määrään, vaikka tulkkausta olisikin joinain viikkoina hyvin vähän. Tuntipalkkainen tuskin on tyytyväinen, jos tulkkausta on vähän, koska tulkkaustuntien määrä on suoraan verrannollinen palkan suuruuteen.

Viittomakielentulkeilla ei ole omaa työehtosopimusta, mutta muutamilla työnantajilla on talokohtainen työehtosopimus Akavan erityisalojen kanssa, jolloin palkkaus perustuu tähän sopimukseen. Yleisesti tulkkien palkkaus perustuu SVT:n ja Akavan erityisalojen julkaisemiin suosituksiin. Suosituksen mukaan vastavalmistuneen (työkokemusta 0–2 vuotta) vähimmäiskuukausipalkka 1.2.2014 alkaen on 2195 euroa kuukaudessa (kuukausipalkkaan perustuva työsuhde) ja perustuntipalkka 21,98 euroa tunnissa (tuntipalkkaan perustuva työsuhde). Suosituksissa on myös määriteltä palkkaan kuuluvien lisien suuruudet. (Suomen Viittomakielen Tulkit ry, 2013a; Suomen Viittomakielen Tulkit ry

2013b.) Karkeasti yleistettynä tuntipalkkaisen työntekijän tulisi tehdä kuukaudessa noin sata tuntia tulkkaustöitä yltääkseen samaan kuukausiansioon kuin kuukausipalkkainen. Tämä yleistys on kuitenkin vain suuntaa-antava, koska emme ole ottaneet huomioon palkan suuruuteen vaikuttavia lisiä, kuten opastus-, taktiili-, ilta- ja yötyökorvauksia.

Kyselyymme vastanneet tulkit ovat erinomaisen tyytyväisiä työnantajiinsa. Jopa 94 % vastaajista (n=96) on työllistynyt toivomalleen työnantajalle. Tyytyväisyyden tunnetta toivat muun muassa kyseisessä firmassa opiskeluaikana suoritettu harjoittelu, jonka aikana työyhteisö on koettu hyväksi ja itselle sopivaksi, firman sijainti halutulla paikkakunnalla sekä firman tarjoama kuukausipalkkamahdollisuus. Usealla vastaajalla ei työnhakuvaiheessa ollut erityistä toivetta työnantajasta tai oli monia potentiaalisia vaihtoehtoja, mutta nyt koetaan työllistyneen oikeaan firmaan. Moni vastaaja kertoi ottaneensa vastaan ensimmäisen työtarjouksen, vaikkei se olisi ollut ensisijainen toive.

Kyselyymme vastanneista vain kuusi prosenttia (n=96) ei ole työllistynyt haluumalleen työnantajalle. Syitä tyytymättömyyteen ovat muun muassa Kelan kilpailutuksen vaikutus työtuntien määrään kyseisessä firmassa sekä firmassa työskentely muussa kuin itse tulkin roolissa. Kelan kilpailutuksen koettiin vaikuttavan tyytymättömyyteen työtuntien vähenemisenä ja työssäkäyntialueen laajenemisenä.

Vastauksista on huomattavissa kysymyksen haasteellisuus, koska moni vastaaja koki, ettei työnantajalla ollut niin väliä, kunhan sai töitä tulkkausalalta. Monessa vastauksessa tuli myös ilmi vastauksen määrittelyn vaikeus. Jos työnantaja ei esimerkiksi ensin ollut se ensisijainen ja halutuin paikka työskennellä, mutta myöhemmin työympäristö koettiin miellyttäväksi, silloin vastaukseen oli vaikeaa vastata. Annoimme vastaajille mahdollisuuden perustella vastauksensa, mikä osoittautui hyväksi vaihtoehdoksi, sillä pelkillä kyllä tai ei-vastauksilla emme olisi saaneet oikeanlaista tietoa asiasta.

7.1.4 Työllistymisen alueellisuus

Tulkkien alueellisuus kiinnostaa kentällä laajasti. Oletuksena on usein, että tulkit joutuvat kulkemaan pitkiäkin välimatkoja ja monet opiskelijat pelkäävät, etteivät saa töitä haluamaltaan paikkakunnalta. Kyselymme tuloksissa tulee kuitenkin ilmi yleinen tyytyväisyys siitä paikkakunnasta, johon on työllistytty. 96 % vastaajista (n=96) on työllistynyt haluamalleen paikkakunnalle. Paikkakunnasta tekee halutun esimerkiksi alueella tutuksi tulleet tulkit ja asiakkaat sekä omalle kotipaikkakunnalle työllistyminen. Vastaajat, jotka eivät ole työllistyneet toivomalleen paikkakunnalle, perustelevat tyytymättömyyttään liian pitkillä ajomatkoilla sekä sillä, että ovat joutuneet muuttamaan työn vuoksi pois kotipaikkakunnaltaan.

Kyselymme vastanneista Helsingistä valmistuneista ja tulkkausosalalle työllistyneistä tulkeista (n=32) peräti 84 % on jäänyt töihin Uudellemaalle. Uusimaa vetää puoleensa tulkkeja myös Turusta ja Kuopiosta, toisin kuin Turkuun ja Kuopioon ei tulla muilta paikkakunnilta. Rissanen ja Mikkonen (2007, 24) toteavat tutkimuksessaan, että Helsingistä valmistuneet viittomakielentulkit jäävät lähes 100-prosenttisesti töihin pääkaupunkiseudulle. Saamiemme vastausten perusteella Helsingistä valmistuneet jäävät edelleenkin pääsääntöisesti töihin pääkaupunkiseudulle, mutta töihin on lähdetty myös muualle Suomeen.

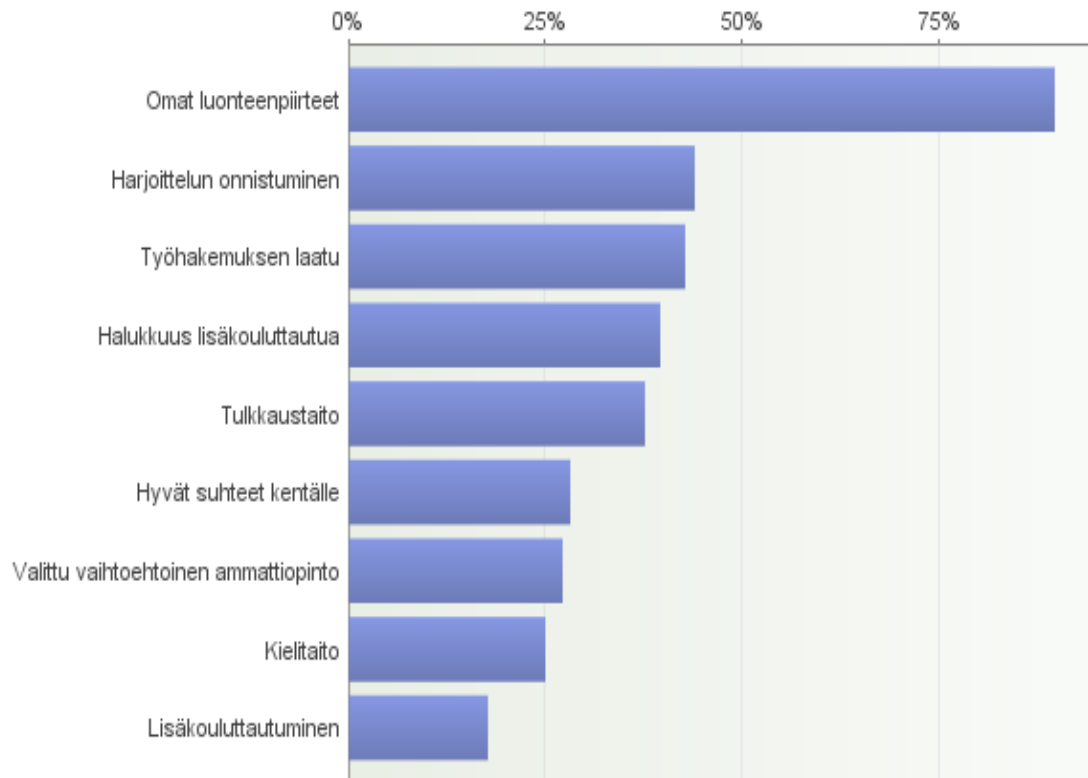
Turusta valmistuneet ja tulkkausosalalle työllistyneet tulkit (n=33) ovat jakautuneet pääsääntöisesti kolmeen osaan: 39 % on jäänyt Varsinais-Suomeen, 27 % on lähtenyt Pirkanmaalle ja 18 % Uudellemaalle. Vielä vuoden 2007 (Rissanen & Mikkonen, 24) tutkimuksen mukaan 50 % Turusta valmistuneista tulkeista on jäänyt töihin Varsinais-Suomeen, mutta nyt Turusta lähdetään useammin töihin muualle Suomeen. Kuopiosta valmistuneet ja tulkkausosalalle työllistyneet tulkit (n=31) jakautuvat selvästi hajanaisemmin lähes koko Suomeen Varsinais-Suomea ja kaikkein pohjoisinta Suomea lukuun ottamatta. Pohjois-Savoon on jäänyt vain 23% Kuopiosta valmistuneista tulkeista.

Kysyimme tulkeilta heidän asuinpaikkakuntansa lisäksi myös heidän työssäkäyntialuettaan. Moni vastaajista arvioi työssäkäyntialueensa ulottuvan noin 100

kilometrin säteelle asuinpaikkakuntansa ympärille, mutta osa kertoi käyvänsä töissä myös hyvin kaukana ja pieni osa määritteli työssäkäyntialueekseen jopa koko Suomen.

7.1.5 Työllistymiseen vaikuttaneet tekijät

Selvitimme kyselyllämme vastavalmistuneiden tulkkien kokemuksia siitä, minkä asioiden he kokivat vaikuttaneet työllistymiseensä. Vastaajista 90 % (n=96) koki omien luonteenpiirteidensä vaikuttaneen työpaikan saamiseen. Oikeanlainen asenne ja innokkuus ovat avainasemassa työpaikkoja haettaessa. Vastaajista 44 % koki harjoittelun vaikuttaneet työllistymiseen, ja 43 % ajatteli työhakemuksensa laadulla olevan merkitystä. Muita tärkeitä tekijöitä koettiin olevan halukkuus lisäkouluttautumiseen, tulkkaustaito, hyvät suhteet kentälle, valittu ammatitopinto, kielitaito ja jo hankittu lisäkoulutus. Muista vastauksista tuli esiin myös haastattelun onnistumisen ja työllisyystilanteen, sekä Kelan kilpailutuksen myönteiset vaikutukset työllistymiseen.

KUVIO 6. Työllistymiseen vaikuttaneet tekijät

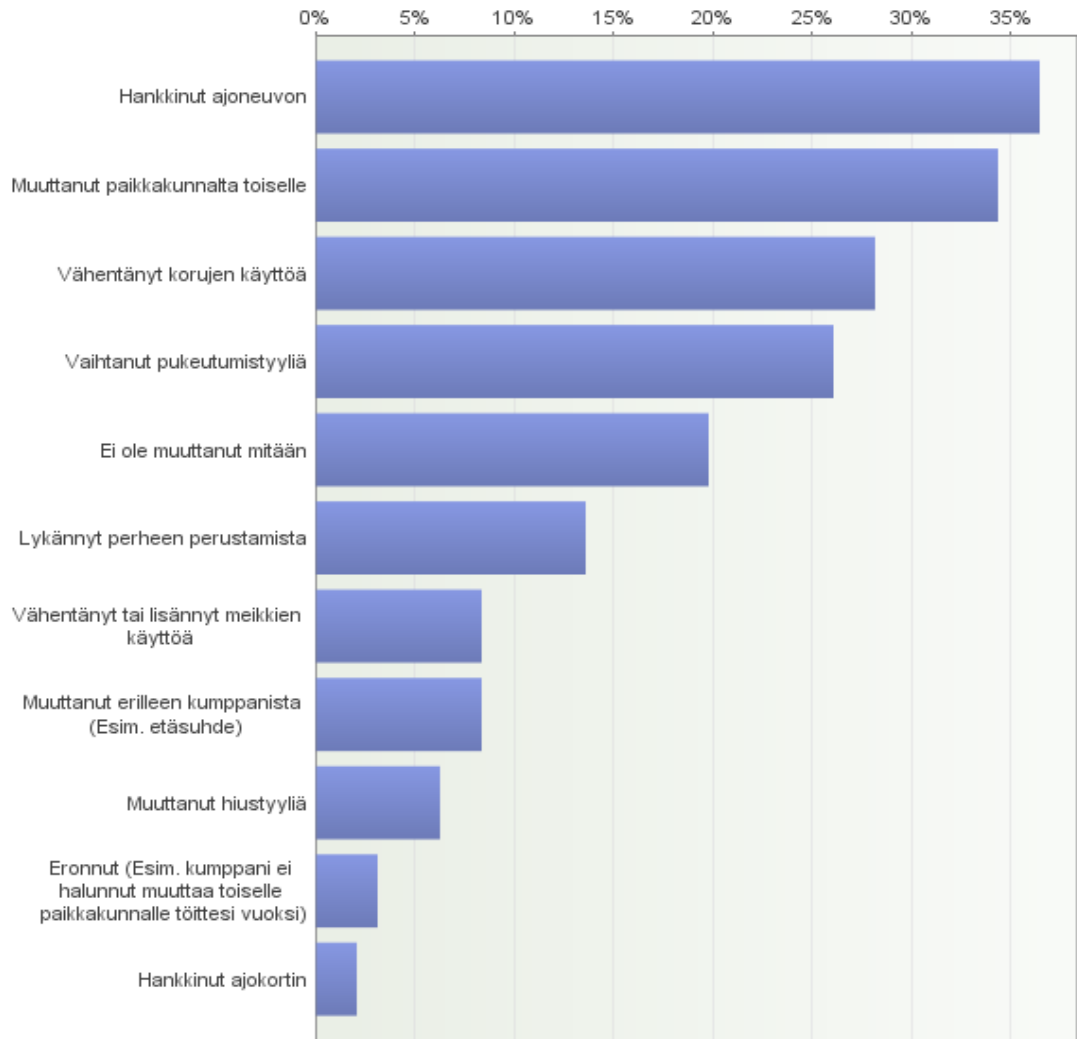
Korhosen ja Sorannan (2009, 41–42, 50) tekemän tutkimuksen mukaan tulkkauspalveluja tarjoavat yritykset kokevat merkittävämpinä vastavalmistuneen tulkin palkkausta edistävinä tekijöinä olevan työntekijän hyvät ominaisuudet, kuten oppimishalukkuus, motivaatio ja oikea asenne. Myös työharjoittelulla koetaan olevan suuri merkitys työnhaussa, niin positiivinen kuin negatiivinenkin, riippuen siitä, miten työharjoittelu on sujunut. Vaikka kielitaitoa pidetään erittäin tärkeänä, sitä ei nostettu hakijan muiden tärkeiden ominaisuuksien edelle, sillä sitä pystyy harjoittelemalla kehittämään.

Kyselyymme vastanneet tulkit ovat samoilla linjoilla tulkkauspalveluja tarjoavien yritysten kanssa, kun kyseessä on työllistymiseen vaikuttavat tekijät. Omien luonteenpiirteiden vaikutus korostuu niin Korhosen ja Sorannan (2009) tutkimuksessa kuin meidänkin kyselymme vastauksissa. Lähes puolet kyselyymme vastanneista alalle työllistyneistä tulkeista nostaa esiin harjoittelun merkityksen työnhaussa. Vastavalmistuneet tulkit eivät koe kielitaidon olleen merkittävin työnsaantiin vaikuttava tekijä, ja olemme yllättyneitä siitä, että kielitaidon tär-

keyden nosti esiin vain 25 % vastaajista. Kielitaitoa tärkeämpänä pidettiin tulkkaustaitoa (38 %), joka on kuitenkin vahvasti sidoksissa myös kielitaitoon.

7.1.6 Työllistymisen vuoksi tehdyt muutokset

Kysyimme työllistyneiltä tulkeilta (n=96), mitä muutoksia he ovat elämässään tehneet saadakseen tulkkausalan töitä. Kaksi yleisintä asiaa, joita vastavalmistuneet ovat töiden vuoksi tehneet, ovat ajoneuvon hankkiminen (37 %) ja toiselle paikkakunnalle muuttaminen (34 %). Vastaajista 20 % kokee, ettei ole muuttanut elämässään mitään tulkkaustöiden vuoksi. Moni vastaaja on vähentänyt korujen käyttöä tai muuttanut pukeutumistyyliään. Osa vastaajista on töiden vuoksi lykännyt perheen perustamista tai muuttanut erilleen kumppanistaan. Lisäksi muita työllistyneen arjessa näkyviä muutoksia ovat esimerkiksi meikkien käytön vähentäminen tai lisääminen, hiustyylin muuttaminen, ajokortin hankkiminen ja jopa kumppanista eroaminen.

KUVIO 7. Tulkkaustöiden vuoksi tehdyt muutokset

Muutamissa avoimissa vastauksissa tuli esiin myös hajusteiden vähentäminen, rahallinen panostus työvälineisiin kuten opetusmateriaaleihin, tietokoneeseen, näppäimistöön ja hyviin ulkoiluvaatteisiin. Ristiriitaa vastauksissa toi aikataulutuksen muuttuminen. Osa vastaajista kokee, että harrastuksiin ja matkusteluun on mahdollista järjestää enemmän aikaa, kun taas osa kokee tulkkikalenterin aukipitämisen elämää rajoittavana tekijänä, koska kalenteria tulee pitää auki lähes jatkuvasti saadakseen riittävästi töitä.

7.2 Vastavalmistuneet tulkit, jotka eivät ole työllistyneet tulkkausalalle

Vain 10 vastaajaa eli yhdeksän prosenttia ($n=106$) ei ole työllistynyt tulkkausalalle ja heistä kuusi ei ole koskaan edes hakenut tulkkausalaa töitä. Koska niiden vastavalmistuneiden tulkkien määrä, jotka eivät ole työllistyneet tulkkausalalle, on melko pieni, emme voi analysoida vastauksia liian yksityiskohtaisesti vastaajien anonymiteetin suojelemiseksi.

Tuomme tuloksissa esiin vastauksissa ilmenneet seikat, joiden oletamme olevan yleistettävissä myös muihin vastavalmiisiin tulkkeihin, jotka eivät ole työllistyneet alalle. Oletuksemme perustuu siihen, että saaduissa vastauksissa erilaiset näkökulmat ovat edustettuina. Vastaajat ovat eri elämäntilanteissa, minkä vuoksi heidän perustelunsa siihen miksi he eivät ole työllistyneet tulkkausalalle ovat vaihtelevia. Lisäksi, vaikka vastaajia on vain kymmenen, voimme olettaa sen olevan melko kattava joukko niistä vuosina 2011–2013 valmistuneista tulkeista (170 henkilöä), jotka eivät ole työllistyneet alalle. Kuten jo aikaisemmin olemme maininneet, vastausprosenttimme perusteella oletuksemme on, että vastaukset antavat kattavan kuvan tulkkien tämänhetkisestä työtilanteesta.

Kymmenestä vastaajasta kuusi on tulkiksi valmistumisensa jälkeen työllistynyt jollekin toiselle alalle, pääsääntöisesti sosiaali- ja terveysalalle. Loput neljä vastaajaa ovat joko jääneet äitiyslomalle, jatkaneet opiskelua tai jääneet työttömiksi. Viisi vastaajaa on hakenut töitä myös tulkkausalalta ja heistä neljä on päässyt työhaastatteluun vähintään kerran. Osalle vastaajista oli jo opiskeluaikana käynyt selväksi, ettei tulkkausalalla ole heitä varten, mutta päättivät kuitenkin suorittaa opinnot loppuun.

Viisi vastaajaa ($n=10$) voisi tulevaisuudessa kuvitella hakevansa töitä tulkkausalalta, vaikka he eivät välttämättä vielä kertaakaan olisi hakeneet tulkkausalaa töitä. Valmistumisen jälkeen tulkkaustaitoa onkin ylläpidetty muun muassa katsomalla viittomakielisiä uutisia, kotona tulkkaamalla, tapaamalla tulkkitystäviä ja vieraillemalla kuurojen yhdistyksillä. Viisi vastaajaa ei ole kiinnostunut tulkkausalaa töistä. Kiinnostuksen puutteen lisäksi haluttomuutta työllistyä tulkkausalaa töihin perusteltiin työn epäsäännöllisyydellä.

Kanervo (2006, 28–29) kertoo, että koulutusta vastaamattomaan työhön meneminen laskee koulutuksen kannattavuutta. Kyselymme tuloksista tulee kuitenkin esiin, että tulkki-koulutuksella on ollut hyötyä haettaessa töihin myös muille aloille, esimerkiksi opintojen aikana suoritettujen erikoistumisopintojen on koettu olevan merkittävä tekijä työnhaussa. Lisäksi tulkki-koulutuksen hyöty näkyy esimerkiksi päivittäisenä tukiviittomien tai viittomakielen käyttämisenä nykyisessä työssä.

Kysyimme vastaajilta (n=10) ovatko he valmiita muuttamaan jotain elämässään saadakseen tulkkausalan töitä. Seitsemän vastaajaa ei ole valmis muuttamaan elämässään mitään, mutta kolme vastaajaa on valmiita tekemään joitakin muutoksia elämässään tulkkausalan töitä saadakseen. Näitä mahdollisia muutoksia ovat paikkakunnalta toiselle muuttaminen, pitkien työmatkojen matkustaminen ja lisäkouluttautuminen. Kaiken kaikkiaan tulkkausalan työn saamisen vuoksi vastaajat ovat melko haluttomia tekemään muutoksia elämässään, vaikka kyse olisi vain pienestä muutoksesta, kuten pukeutumistyylin siistimisestä.

Parpo (2007, 74–75) mainitsee työllistymisen esteiksi sekä kansantaloudelliset että yksilölliset syyt, kuten haluttomuuden tehdä keikkatöitä ja perhe-elämään liittyvät tekijät. Kysyimme vastaajilta, minkä tekijöiden he kokevat olevan syynä sille, etteivät he ole työllistyneet tulkkausalalle. Tuloksissa nousi esille Parpon mainitsemia syitä. Yksilöstä riippumattomiksi syiksi vastauksissa nostettiin esiin Kelan kilpailutus, jonka koettiin olevan este työllistymiselle. Yksilöllisiä syitä ovat ammatillisen kiinnostuksen puute, perheen perustaminen ja harjoittelun epäonnistuminen huonojen sosiaalisten taitojen vuoksi. Myös paikkakunta koettiin työllistymistä rajoittavaksi tekijäksi. Halutulla paikkakunnalla ei riitä töitä, eikä poismuutto ole jostain syystä mahdollista.

8 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Päädyimme tutkimaan vastavalmistuneiden viittomakielentulkki-työllistymistä, koska aiheen ajankohtaisuus kiehtoi meitä molempia. Opiskelijoiden keskuudessa on yleisesti havaittavissa pelko tulevasta työttömyydestä, jolloin neljän vuoden koulutuksen hyödyt jäisivät melko vähäisiksi. Tulkkaustöiden riittävydestä on käyty paljon myös julkista keskustelua esimerkiksi viittomakielentulkki-työjärjestön jäsenlehdessä Kielisillassa vuosina 2009–2014. Aiheen konkreettisuus valmistumisen kynnyksellä innoitti meitä selvittämään työllistymisen todellisen tilanteen.

Haluamme työllämme antaa vastauksia kysymyksiin liittyen tulkki-työllistymiseen tulkkiopiskelijoille ja valtakunnallisesti tulkki-työjärjestön etuja ajavalle SVT ry:lle. Saimme tulkkiopiskelijoilta kannustusta tutkia aiheita. Esimerkiksi lähes kaikista vuosikurssilaisistamme tuntui, että tulkki-työllistymisen jälkeisestä töiden riittävydestä ei kukaan ole varmaa tietoa, mikä lisää epävarmuutta tulevaisuudesta. Ennen kuin lopullisesti päädyimme tutkimaan aiheita, tiedustelimme SVT ry:n mielipidettä tutkimuksemme aiheesta. SVT ry:n tuki, välitön kiinnostuminen ja aiheen ajankohtaisuuden korostaminen sai meidät varmistumaan aiheemme hyödyllisyydestä. Omien kokemuksiemme ja muilta saamiemme mielipiteiden ja kommenttien perusteella varmistuimme siitä, että tutkimus todella on tarpeellinen.

Aloitettuaamme opinnäytetyömme kirjoittamisen, meidän oli helppoa saada aika-aulamme sopimaan yhteen. Tämä helpotti työn tekemistä merkittävästi, sillä olemme kirjoittaneet työtä lähestulkoon koko ajan yhdessä. Valitsimme työmme aiheen jo melko varhain, joten olisimme voineet aloittaa kirjoittamisprosessin aikaisemmin. Näin jälkikäteen olemme kuitenkin tyytyväisiä, että lähetimme työmme Webropol-kyselyn vasta tammikuussa 2014, jolloin saimme lähetettyä kyselymme myös loppuvuodesta 2013 valmistuneille tulkeille. Uuden kilpailutuskauden myötä osa viittomakielentulkeista siirtyi uudelle työnantajalle, joten vastauksissa ilmenee myös jonkin verran uuden kilpailutuskauden vaikutusta. Halusimme varmistaa, että lähetämme kyselyn voimassa oleviin sähköpos-

tiosoitteisiin, joten käytimme paljon aikaa yhteystietojen selvittämiseen. Sähköpostiosoitteiden selvittäminen osoittautuikin yhdeksi työmme aikaavievimmistä tehtävistä.

Sähköpostiosoitteiden etsiminen oli haastavaa ja aikaavievää, mutta koemme monien eri käyttämiemme tiedonhakumenetelmien ja -väylien olevan yksi syy saamaamme hyvään vastausprosenttiin. Olimme sosiaalisessa mediassa yhteydessä moneen vastavalmistuneeseen tulkkiin saadaksemme heidän sähköpostiosoitteensa ja lisäksi laitoimme SVT ry:n Facebook-sivujen kautta tietoa tekeillä olevasta opinnäytetyöstämme. Saimme paljon yhteydenottoja ja sähköpostiosoitteita. Kannustavissa yhteydenotoissaan tulkit toivat esiin mielenkiintonsa tutkielmaamme kohtaan. Kentältä saamamme tuki antoi meille intoa työn tekemiseen. Uskomme, että aiheesta tiedottaminen etukäteen lisäsi tulkkien mielenkiintoa vastata kyselyyn, sillä heistä suuri osa ilmoitti sähköpostiosoitteensa meille itse, jolloin vastausaktiivisuus heidän osaltaan oli taattu.

Tutkimustulostemme perusteella voimme olettaa tulkkauksetöiden riittävän tällä hetkellä. Voimme ajatella tutkimustulostemme kannustavan opiskelijoita ja tuovan esiin koulutuksen kannattavuuden, sekä helpottavan valmistumisen aikaisia paineita työllistymisestä tai työttömyyden mahdollisuudesta. Toivomme, että saadut tulokset hyödyttävät SVT ry:tä, koska oletusten tilalle saadaan ajankohdaisia tutkimustuloksia, jotka helpottavat työelämän kehityksen seuraamista. Tuloksemme antaa myös oppilaitoksille hyvää tietoa esimerkiksi alan tämänhetkisestä työllistymisasteesta.

Tällä hetkellä tulkkauksetöitä näyttää riittävän, mutta tulevaisuuden työtilanteesta ei voida olla varmoja. Tulkkausalalla on viime vuosina kokenut suuria muutoksia, ja oletettavasti muutoksia tulee jatkossakin. Alan kehittyminen vaikuttaa työllistymiseen, mutta ei ole varmaa, millä tavalla tulevat muutokset vaikuttavat yksittäisen tulkin työntekoon. Viittomakielentulkin koulutus on jo osittain muuttanut vastaamaan työelämän tuleviin muutoksiin. Esimerkiksi Diak on alkanut kouluttaa puhevammaisten tulkkkeja.

Yksi jatkotutkimusaihe voisi olla muutaman vuoden kuluttua selvittää viittomakielentulkki- ja puhevammaisten tulkki-työllistymistä, ja näiden eroja. Kiinnostavaa olisi myös tutkia, vaikuttaako koulutuksen aikana valittu vaihtoehtoinen ammattiopinto työllistymiseen. Kysyimme opinnäytetyömme kyselyssä vastavalmistuneilta tulkeilta heidän valitsemaansa ammattiopintoa, sillä olimme kiinnostuneita valinnan vaikutuksesta työllistymiseen. Saimme kuitenkin ristiriitaisia vastauksia, ja niiden analysointi olisi ollut hankalaa. Olemme sitä mieltä, että asiaa kannattaisi tutkia täysin omana aiheenaan, jolloin siihen voisi kunnolla paneutua. Kirjoittamisprosessin aikana meitä alkoi myös kiinnostaa viittomakielentulkki-työllistymistilanne ulkomailla. Viittomakielentulkki-työllistymistilanteen vertailu Suomen ja eri maiden välillä olisi mielenkiintoinen jatkotutkimusaihe.

LÄHTEET

- Akavan työttömyyskatsaus 2013. Korkeasti koulutettujen työttömien määrä uusille kymmenluvuille. Viitattu 21.2.2014.
http://www.akava.fi/tyoelama/akavalaiset_tyoelamassa/tyottomyyskatsaus/korkeasti_koulutettujen_tyottomien_maara_uusille_kymmenluvuille.9981.news.
- Alanen, Elina & Lauronen, Hanna 2001. Miksi viittomakielentulkit eivät jää alalle? Humanistinen ammattikorkeakoulu. Kuopion koulutusyksikkö. Viittomakielentulkin koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Diakonia-ammattikorkeakoulu i.a.a Opetussuunnitelma. Viittomakielentulkin koulutusohjelma. Viitattu 14.3.2014.
<http://www.diak.fi/hakijalle/Koulutusohjelmat/viittomakielentulkin%20k%20o/Sivut/default.aspx>.
- Diakonia-ammattikorkeakoulu i.a.b Viittomakielen ja tulkkauksen koulutus. Viitattu 14.3.2014.
<http://www.diak.fi/hakijalle/Koulutusohjelmat/viittomakielentulkin%20k%20o/Sivut/default.aspx>.
- Diakonia-ammattikorkeakoulu i.a.c Avoin ammattikorkeakoulu. Viitattu 14.3.2014.
<http://www.diak.fi/opiskelu/Avoinammattikorkeakoulu/Sivut/default.aspx>.
- Education, Audiovisual and Culture Executive Agency 2012. Key Data on Education in Europe. Viitattu 27.2.2014.
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/978-92-9201-242-7/EN/978-92-9201-242-7-EN.PDF.
- Halkosaari, Liisa 2013. Kela avasi kilpailutuksen, Kielisilta avaa kritiikin. Kielisilta 2/2013, 20.
- Helsingin Sanomat 2013. Korkeasti koulutettujen työttömyys hurjassa kasvussa. Viitattu 21.2.2014. <http://www.hs.fi/talous/a1366597091129>.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. Hämeenlinna: Tammi.

- Humanistinen ammattikorkeakoulu i.a.a Opinto-opas 2013–2014. Aloittava opiskelija. Viitattu 14.3.2014. <http://opinto-opas.humak.fi/opetustarjonta-2012%E2%80%932013/erikoistumisopinnot>.
- Humanistinen ammattikorkeakoulu i.a.b Opinto-opas 2013–2014. Tervetuloa opiskelemaan erilaiseen ammattikorkeakouluun! Viitattu 14.3.2014. <http://opinto-opas.humak.fi/>.
- Kanervo, Otto 2006. Korkeasti koulutetut ja työ. Valintojen rationaalisuus eurooppalaisessa vertailussa. Turun yliopisto. Koulutussosiologian tutkimuskeskus, RUSE. Koulutussosiologian tutkimuskeskuksen raportti 68. Turku: Turun yliopisto.
- Kansaneläkelaitos 2010a. Tulkkauspalvelujen siirto Kelalle etenee. Kilpailutukset meneillään. Kielisilta 1/2010, 23.
- Kansaneläkelaitos 2010b. Vammaisten tulkkauspalvelun suunnittelu täydessä käynnissä. Kielisilta 2/2010, 23.
- Kela 2010. Tarjouspyyntö – Kuulo- ja kuulonäkövammaisten tulkkauspalvelu. Viitattu 27.2.2014. [http://uudistuva.kela.fi/in/internet/liite.nsf/net/130110175829nj/\\$file/kuva%20tarjouspyynt%C3%B6%2013.1.2010.pdf](http://uudistuva.kela.fi/in/internet/liite.nsf/net/130110175829nj/$file/kuva%20tarjouspyynt%C3%B6%2013.1.2010.pdf).
- Kela 2013a. Tarjouspyyntö – Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelu. Kela 48/331/2013. Viitattu 27.2.2014. Tuloste tekijän hallussa.
- Kela 2013b. Tarjouspyyntö – Henkilöstö. Kela 48/331/2013. Viitattu 12.3.2014
- Kela 2014a. Vammaisten tulkkauspalvelun tilannekatsaus. 10.3.2014. Luentodiat. Viitattu 15.3.2014.
- Kela 2014b. Vammaisten tulkkauspalvelukeskus. 10.3.2014. Luentodiat. Viitattu 15.3.2014.
- Korhonen, Johanna & Soranta, Veera 2009. Vastavalmistuneen viittomakielen tulkin rekrytointiin vaikuttavia tekijöitä. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Kuopion koulutusyksikkö. Viittomakielentulkin koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Laki julkisista hankinnoista 2007/348, 30.3.2007. Viitattu 21.2.2014. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2007/20070348>.
- Laki vammaisten henkilöiden tulkkauspalveluista 2010/133, 1.9.2010. Viitattu 8.4.2014. <http://plus.edilex.fi/kela/fi/lainsaadanto/20100133>.

- Muurinen, Heta 2011. Kela ei salli viittomakielen tulkin valita työpaikkaansa. Viitattu 25.3.2014. <http://suomenkuvalehti.fi/jutut/kotimaa/kela-ei-salli-viittomakielen-tulkin-valita-tyopaikkaansa/>.
- Määttä, Jukka 2014. Kehittämisjohtaja, Humanistinen ammattikorkeakoulu. Helsinki. Sähköpostiviesti 21.1. Vastaanottaja Heta Suonpää.
- Nikoskinen, Elina 2010. Viittomakielentulkkiensa työelämään sijoittuminen, koulutuskokemukset ja jatko-opintosuunnitelmat. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Projektiraportti ja selvitys.
- Parpo, Antti 2007. Työllistymisen esteet. Raportteja. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus STAKES. Helsinki: STAKES.
- Raitio-Virtanen, Suvi-Maaria 2013. Kartoitus viittomakielentulkkiensa ajatuksista ja odotuksista työnsä tulevaisuudesta ja sen tulosten hyödyntämisestä viittomakielen tulkkialalla. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Turun toimipaikka. Viittomakielialan tulkkitoiminnan koulutusohjelma (YAMK). Opinnäytetyö.
- Rantamäki, Satu 2014. Tulkkauksen lehtori, Diakonia-ammattikorkeakoulu. Turku. Sähköpostiviesti 25.2. Vastaanottaja Heta Suonpää.
- Rissanen, Terhi & Mikkonen, Pirkko 2007. Viittomakielentulkin koulutusohjelman ajankohtaisselvitys 2007. Diakonia-ammattikorkeakoulu & Humanistinen ammattikorkeakoulu. Ajankohtaisselvitys.
- Rumpunen, Pinja 2012. Paluu tulkiksi – kokemuksia työelämävalmennuksesta. Kielisilta 03/2012, 8.
- Saarinen, Suvi 2013. Assistentti, Diakonia-ammattikorkeakoulu. Turku. Sähköpostiviesti 5.12. Vastaanottaja Heta Suonpää.
- Seppä, Pauliina 2014. Opinto-ohjaaja, Diakonia-ammattikorkeakoulu. Turku. Sähköpostiviesti 26.2. Vastaanottaja Heta Suonpää.
- Sosiaali- ja terveysministeriö 2010. Vammaisten henkilöiden tulkkiaispalvelun järjestämisvastuu siirtyy kunnilta Kelalle syyskuun alussa. Viitattu 21.2.2014. <http://www.stm.fi/tiedotteet/kuntainfot/kuntainfo/-/view/1489697#fi>.
- Suomen Viittomakielen Tulkit ry 2013a. Suositus tuntipalkkaan perustuvassa työsuhteessa. Viitattu 17.3.2014. <http://tulkit.net/viittomakielen-tulkit/palkkaus/suositus-tuntipalkkaan-perustuvassa-tyosuhteessa>.

Suomen Viittomakielen Tulkit ry 2013b. Suositus kuukausipalkkaan perustuvassa työsuhteessa. Viitattu 17.3.2014. <http://tulkit.net/viittomakielen-tulkit/palkkaus/suositus-kuukausipalkkaan-perustuvassa-tyosuhteessa>.

Tilastokeskus 2014. Vastavalmistuneiden työllistyminen vaikeutui hieman. Viitattu 21.2.2014. http://www.stat.fi/til/sijk/2012/sijk_2012_2014-02-12_tie_001_fi.html.

Trogen, Ada 2009. Onko meitä liikaa? Kielisilta 04/2009, 20–21.

Tulkkitoiminnan yhteistyöryhmä; Suomen Viittomakielen Tulkit ry; Kuurojen Liitto ry; Suomen Kuurosokeat ry; Kuuloliitto ry; Diakonia-ammattikorkeakoulu; Suomen kirjoitustulkit ry; Humanistinen ammattikorkeakoulu; Suomen Puhevammaisten Tulkit ry; Axxell; Svenska hörsselförbundet rf 2011. Kannanotto Kansaneläkelaitokselle. Tulkkien työllistyminen huolestuttaa. Kielisilta 1/2011, 15.

YLE Uutiset 2011. Kela helpottaa valmistuvien tulkkien ahdinkoa lisärekrytoinnilla. Viitattu 25.3.2014. http://yle.fi/uutiset/kela_helpottaa_valmistuvien_tulkkien_ahdinkoa_lisarekrytoinnilla/5324741.

LIITE: WEBROPOL-KYSYMYKSET

Kyselytutkimus - Vastavalmistuneet viittomakielen tulkit työelämässä

1. Mistä olet valmistunut viittomakielentulkiksi? *

- Diak
- Humak, Helsinki
- Humak, Kuopio

2. Milloin olet valmistunut tulkiksi? *

- 2011
- 2012
- 2013

3. Minkä/mitkä seuraavista vaihtoehdoista suoritit opiskeluaikanasasi? *

Diakin ja Humakin opetussuunnitelmat eroavat hieman toisistaan, joten mikäli koet, että mikään seuraavista vaihtoehdoista ei vastaa suorittamaasi opintokokonaisuutta, vastaa kysymykseen muu, mikä? Mikäli olet työllistymisesi jälkeen lisäkouluttautunut, jätä valitsematta kyseinen opintokokonaisuus tässä kohtaa, ja valitse vain työllistymistäsi ennen suorittamasi opinnot.

- Tulkkaus eri asiakasryhmille
- Pedagogiset opinnot
- Vaihto-opiskelu
- Kirjoitustulkkaus

Jokin muu, mikä?

---

4. Oletko työllistynyt tulkkausalalle? *

- Kyllä

En

5. Milloin aloitit työskentelyn tulkkausalalla? *

- Opiskeluaikana (esim. välityksessä tai viittomien opettajana)
- Heti valmistumisen jälkeen
- 1-2 kuukautta valmistumisen jälkeen
- 3-6 kuukautta valmistumisen jälkeen
- 7-12 kuukautta valmistumisen jälkeen
- yli 12 kuukautta valmistumisen jälkeen

6. Mikä oli työllistymisväyläsi? *

- Oman yrityksen perustaminen
- Työpaikkailmoituksen kautta
- Jättämällä avoimen hakemuksen
Harjoittelun kautta, miten?
-

Jokin muu, mikä?

---

7. Moneenko työpaikkaan hait?

Mikäli perustit oman yrityksen, tai menit suoraan harjoittelun kautta töihin, sinun ei tarvitse vastata tähän kysymykseen, vaan voit siirtyä suoraan seuraavaan.

- 1
- 2
- 3-4
- 5 tai useampaan

8. Oletko työllistynyt toivomallesi työnantajalle? *

Kyllä, voit perustella.

En, voit perustella.

---

9. Millainen on työsuhteesi? Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot. *

Määräaikainen

Toistaiseksi voimassa oleva

Kuukausipalkkainen

Tuntityöntekijä, "nollasopimus"

Tuntityöntekijä, tuntitakuu, paljonko?

Jokin muu, mikä?

---

10. Oletko työllistynyt haluamaasi työsuhteeseen? *

Kyllä

En, haluaisin toistaiseksi voimassa olevaan työsuhteeseen tuntityöntekijäksi.

En, haluaisin toistaiseksi voimassa olevaan työsuhteeseen kuukausipalkkaiseksi.

En, haluaisin perustaa oman yrityksen.

Jokin muu, mikä?

---

11. Oletko mielestäsi saanut riittävästi työtunteja?

- Kyllä
- En

12. Millä paikkakunnalla asut ja mikä on työskentelyalueesi? *

---

13. Oletko saanut töitä haluamaltasi alueelta? *

Kyllä, voit perustella.

En, voit perustella.

---

14. Oletko muuttanut jotain elämässäsi tulkkaustöiden vuoksi? Voit valita useamman vaihtoehdon. *

- En.
- Muuttanut paikkakunnalta toiselle.
- Hankkinut ajokortin.
- Hankkinut ajoneuvon.
- Lykännyt perheen perustamista.
- Muuttanut erilleen kumppanista. (Esim. etäsuhte.)
- Eronnut. (Esim. kumppani ei halunnut muuttaa toiselle paikkakunnalle töitteesi vuoksi.)
- Vaihtanut pukeutumistyyliä.
- Vähentänyt korujen käyttöä.
- Muuttanut hiustyyliä.
- Vähentänyt tai lisännyt meikkien käyttöä.
- Jotain muuta, mitä?

---

15. Minkä koet vaikuttaneen työllistymiseesi? Voit valita useamman vaihtoehdon. *

- Harjoittelun onnistuminen.
  - Valitsemani vaihtoehtoinen ammattiopinto.
  - Lisäkouluttautumiseni.
  - Halukkuuteni lisäkouluttautumiseen.
  - Työhakemukseni laatu.
  - Tulkkaustaitoni.
  - Kielitaitoni.
  - Hyvät suhteeni kentälle.
  - Omat luonteenpiirteeni.
  - Jokin muu, mikä?
-

16. Oletko hakenut töitä tulkkausosalalta? *

- En.
- Kyllä, 1-2 kertaa.
- Kyllä, 3-5 kertaa.
- Kyllä, 6-10 kertaa.
- Kyllä, yli 10 kertaa.

17. Montako kertaa olet päässyt työhaastatteluun? *

- 0.
- 1-2 kertaa.
- 3-5 kertaa.
- Yli 5 kertaa.

18. Voisitko tulevaisuudessa ajatella hakevasi töitä tulkkausosalta? *

Kyllä.

En, miksi?

---

19. Oletko työllistynyt jollekin muulle alalle valmistuttuasi tulkiksi? *

En, olen työtön.

En, jatkan opiskelua.

En, jokin muu syy, mikä?

Kyllä, minne?

---

20. Onko tulkikoulutuksella ollut vaikutusta työllistymiseesi? Käytätkö työsäsi esimerkiksi viittomia tai viittomakieltä? *

Ei.

Kyllä, miten?

---

21. Minkä ajattelet olevan syynä siihen, ettet ole saanut töitä tulkkausosalta? Voit valita useampia vaihtoehtoja. *

En ole hakenut tulkkausalan töitä.

Asuinpaikkani.

Tulkkaustaitoni.

Kielitaitoni.

Kela/kilpailutuskausi.

Luonteenpiirteeni.

Huonot suhteeni kentälle.

Epäonnistunut harjoittelu.

Ulkonäköni tai tyylini.

Elämäntilanteeni, miten?

Jokin muu, mikä?

---

22. Olisitko valmis muuttamaan jotakin elämässäsi saadaksesi töitä tulk-
kausalta? Voit valita useampia vaihtoehtoja. *

En.

Muuttamaan paikkakunnalta toiselle.

Matkustamaan pitkiä työmatkoja.

Hankkia ajokortin.

Hankkia ajoneuvon.

Lykkäämään perheen perustamista.

Muuttamaan erilleen kumppanista. (Esim. etäsuhte.)

Eroamaan kumppanista. (Esim. etäsuhteeseen ryhtyminen tai uudelle
paikkakunnalle muuttaminen ei sopinut kumppanille.)

Muuttamaan ulkonäköäni tai tyyliäni.

Lisäkouluttautumaan.

Jokin muu, mikä?

---

23. Miten olet ylläpitänyt tulkkaustaitoasi työnhaun aikana?

---

24. Osallistuaksesi kahden leffalipun arvontaan, täytähän alle yhteystietosi. Tietoja ei tulla käyttämään muuhun tarkoitukseen, kuin arvonnän voittajalle ilmoittamiseen. Ilmoitamme voittajalle henkilökohtaisesti. Kiitos!

Etunimi

Sukunimi

Sähköposti
